СОНЦА:
Усход, захад, даўжыня дня:
Мінск — 4.48, 21.39, 16.51;
Віцебск — 4.30, 21.37, 17.07;
Магілёў — 4.38, 21.28, 16.50;
Гомель — 4.44, 21.16, 16.32;
Гродна — 5.06, 21.52, 16.46;
Брэст — 5.14, 21.45, 16.31.

МЕСЯЦ:
Першая квадра 7 ліпеня.

ІМЯНІНЫ:
Давыда, Дзяніса, Ціхана, Івана, Зянона, Веранікі.

ЗВЯЗДА

● выдаецца са жніўня 1917 г. ● БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА ● цана 1 рубель

9 ЛІПЕНЯ 1992 г.
чацвер, № 136 (21914)

РОЗГАЛАС

З ВУСНАЎ ПРЭМ'ЕРА

МІНСК, 8. (Кар БЕЛТА). Некалькі гадзін правеў сёння Старшыня Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь Вячаслаў Кебіч у рэдакцыі адной са старэйшых і найбольш папулярных газеты «Советская Белоруссия». Па прамой тэлефоннай лініі кіраўнік урада адказаў на пытанні яе чытачоў. Аб пенсіях, аб цэнах, аб мовах у Беларусі, аб будаўніцтве жылля і яго прыватызацыі, аб дапамогах на дзяцей, аб праектах законаў, якія [illegible] праблем — аб усім можна было даведацца непасрэдна з вуснаў прэм'ер-міністра. Большасць тых, што званілі, выказвалі падтрымку ўраду і яго кіраўніку.

Падрабязная справаздача аб гутарках прэм'ера па прамой тэлефоннай лініі будзе апублікавана ў адным з бліжэйшых нумароў «Советской Белоруссии». Яшчэ больш сотні пытанняў, якія паступілі ў рэдакцыю на працягу двух дзён, што папярэднічалі прамой лініі, В. Кебіч павёз з сабой. На іх будуць дадзены пісьмовыя адказы.

У кароткім інтэрв'ю карэспандэнту БЕЛТА Вячаслаў Францавіч падкрэсліў, што па выніках гутарак з чытачамі «Советской Белоруссии» будуць падрыхтаваны [illegible] рашэнняў, у першую чаргу па пытаннях сацыяльнай абароны пенсіянераў і [illegible].

Затым адбылася сустрэча В. Кебіча з журналістамі.

ЯН КШЫШТАФ БЯЛЕЦКІ Ў МІНСКУ

Былы Прэм'ер-міністр Польшчы Ян Кшыштаф Бялецкі і іншыя прадстаўнікі ліберальна-дэмакратычнага клуба польскага парламента пабывалі ў Мінску па запрашэнню Аб'яднанай дэмакратычнай партыі Беларусі.

Польскія і беларускія лібералы [illegible] С. Шушкевічам, аб выніках якой [illegible] толькі самымі агульнымі словамі. Увогуле, былы прэм'ер быў надзвычай дыпламатычны і асцярожны ў выказваннях. Адказваючы на маё пытанне аб яго ацэнцы адносін беларускага ўрада да праблем польскай меншасці на Беларусі, пан Бялецкі абмежаваўся заўвагай, што не мае [illegible] па гэтай праблеме і што спадзяецца [illegible] пагадненнямі па правах чалавека.

Ян Кшыштаф Бялецкі, аналізуючы цяперашні ўрадавы крызіс у Польшчы, выказаў меркаванне, што ўжо да канца гэтага тыдня ў Варшаве, магчыма, будзе новы кабінет міністраў на чале з Ханнай Сухоцкай.

Валянцін ЖДАНКО.

СМЯЕЦЦА ТОЙ, КАМУ ДА СМЕХУ

ГРОДНА (А. Дук). Ужо быў набраны гастрольны рэпертуар Гомельскага абласнога драмтэатра, калі стала вядома, што будынак Гродзенскага тэатра даў асадку і, магчыма, хутка абваліцца. З-за небяспекі спектаклі гамяльчан у гэтым будынку адмянілі.

Дзіўна, што гэтага не адбылося раней: спецыялісты даўно папярэджвалі аб небяспецы, але ж да іх ніхто не прыслухоўваўся. Кажуць, у гэтым кара божая: тэатр пабудаваны на месцы разбуранага храма.

Гастролі, праўда, адбудуцца, але ў гарнізонным Доме афіцэраў. Рэпертуар — камедыйны, толькі гродзенцам не да смеху — могуць застацца без тэатра.

ЛІДЭР ПАЙШОЎ, КАЛГАС РАСКАЛОЎСЯ...

ПІНСКІ РАЕН. На калгасным сходзе славутага «Аснежыцкага» яго не менш славутага старшыню двойчы Героя Сацыялістычнай Працы Уладзіміра Ралько пасля 40-гадовага старшынёўства адпусцілі ў адстаўку.

У заяве, ён просіць вызваліць яго з пасады, прычынай гэтага кроку ўказаны стан здароўя. Узрост у старшыні сапраўды салідны — хутка 70. І ўсё ж адстаўка не зусім добраахвотная.

У апошні час паміж ім і значнай часткай аснежыцкаў, у тым ліку большасцю спецыялістаў, узнік сур'ёзны канфлікт. Апаненты вырашылі, што час Ралько скончыўся, сёння трэба кіраваць і працаваць інакш. І, можа, [illegible] сваёй думкі аб «бацьку».

Аднак яны не ўлічылі адну акалічнасць. Без цэментуючага ўплыву прызнанага лідэра «Аснежыцкі» імгненна раскалоўся. Сход упаўнаважаных «Аснежыцкага» [illegible] «Ставоцкі» [illegible] і ўтварыўся самастойны калгас «Ставоцкі». Створана раздзяляльная камісія, якая вызначыць, якія зямельныя ўгоддзі адыдуць кожнай з двух гаспадарак — наследніц «Аснежыцкага».

БЫЎ ДОМ, СТАЎ ОФІС

ГРОДНА. Усё больш жадаючых набыць памяшканне для офіса ў цэнтры горада з'яўляецца ў апошні час. Так, дом № 42 па вуліцы Вялікай Траецкай быў прададзены на аўкцыёне «ўсяго» за 800 тысяч рублёў, і гэта пры тым, што стартавая цана складала 250 тысяч «драўляных». Уладальнікам будынка стала не прыватная асоба, а беларуска-польскае прадпрыемства «Астра». А пакуль бізнесмены з іншых камерцыйных структур прыцэньваюцца да двух суседніх дамоў на гэтай жа вуліцы, якія ў хуткім часе пойдуць з аўкцыёну.

Ёсць беларуска-германскі савет. Пачакаем кантрактаў...

На прэс-канферэнцыі, якая адбылася з нагоды стварэння беларуска-германскага савета эканамічнага супрацоўніцтва і яго першага пасяджэння, у адрас журналістаў кінулі папрок за слабую актыўнасць. Сапраўды, актыўнасці, так скажам, не назіралася. (Дарэчы, не толькі з нашага боку, але і з боку нямецкіх журналістаў, якія таксама прысутнічалі.) Але гэтаму, думаецца, можна знайсці пэўнае тлумачэнне. Наладжванне эканамічнага супрацоўніцтва з іншымі краінамі стала для нас у апошні час адным з самых надзённых клопатаў. Але ж добра, калі гэта ўвасабляецца ў пэўныя праекты, кантракты. З апошнімі ў нас, прама трэба сказаць, не густа. Вось і прэс-канферэнцыя пасля пытання наконт пэўных кантрактаў (а яны, вядома ж, усе ў перспектыве) даволі хутка згарнулася...

Аднак, што за савет вырашана стварыць і якая мэта стаіць перад ім?

Як сведчыць ужо яго поўная назва, ён павінен служыць эканамічнаму супрацоўніцтву паміж дзвюма краінамі, у яго задачы ўваходзіць арганізацыя і каардынацыя двухбаковых дзелавых сувязей. Можна меркаваць, што ён будзе выконваць ролю дарадчага органа, а [illegible], сама справа застанецца за канкрэтнымі фірмамі, прадпрыемствамі, арганізацыямі.

Вядома, савет павінен істотна дапамагчы ў наладжванні падобных кантактаў. Такі штрых: учора, разам з пленарным пасяджэннем, адбыліся і пасяджэнні па секцыях. У рамках іх разглядаліся праблемы энергетыкі, электронікі і прыборабудавання, машынабудавання і аўтамабілебудавання, па пытаннях сельскай гаспадаркі і перапрацоўцы сельскагаспадарчай прадукцыі, рэфармавання эканомікі і рынку і інш. Значыць, можа, усё нарэшце дойдзе і да канкрэтных эканамічных пагадненняў: стварэння сумесных прадпрыемстваў, укладання ў эканоміку рэспублікі больш значных інвестыцый, [illegible] і г. д.? Зрэшты, варта ўдакладніць: у рабоце савета ўдзельнічалі прадстаўнікі буйных беларускіх прадпрыемстваў, каля 70 прадстаўнікоў з нямецкага боку; беларускі бок прадстаўлялі старшыня Дзяржэканомпланa С. Лінг, кіраўнікі іншых дзяржаўных ведамстваў.

Тым чынам, на савет ускладаюцца немалыя надзеі. Яго стварэнне звязана для нас з імкненнем хутчэй інтэгравацца ў сусветную эканоміку, прыцягнуць у рэспубліку замежны капітал. На пасяджэнні савета з нашага боку падкрэслівалася, што замежныя інвестыцыі будуць надзейна абаронены. Адным словам, імкненне зразумелае. Можна меркаваць, і якую выгаду шукаюць у нас немцы. Як вядома, вытворчасць Усходняй Германіі ў многім была «завязана» на ранейшы Саюз і цяпер яе выцягнуць ужо без нашай дапамогі, г. зн. без супрацоўніцтва, без адпаведных узаемных паставак — таксама нялёгка.

Карацей кажучы, нашы шляхі перасякаюцца (нездарма ж з нямецкага боку было шмат прадстаўнікоў усходніх зямель), [illegible] крэтнымі вынікамі. А можа, найперш даць поўную свабоду айчыннаму бізнесу, айчыннаму прадпрымальніцтву, рушыць хутчэй да сапраўднага рынку? Няйначай, менавіта гэта і з'явілася б для заходняга бізнесу найлепшай гарантыяй.

Іван БАРАНОЎСКІ.

Дык вось вы якія, сумесныя прадпрыемствы

МІНСК. Старшыня Дзяржаўнага камітэта па знешніх эканамічных сувязях Рэспублікі Беларусь Уладзімір Радкевіч на сустрэчы з членамі беларускай асацыяцыі сумеснага прадпрымальніцтва «Венчэ» і прадстаўнікамі СП з розных куткоў рэспублікі расказаў аб стане сумеснага прадпрымальніцтва.

Сёння ў Беларусі зарэгістравана 447 СП, аб'ём вытворчасці якіх за мінулы год склаў амаль 900 мільёнаў рублёў. Апошняя лічба здаецца велізарнай, аднак гэта толькі 1 працэнт у валавым аб'ёме выпрацаванай у рэспубліцы прадукцыі. У той жа час з 447 зарэгістраваных рэальна працуюць толькі 115 СП, гэта значыць амаль кожнае трэцяе, ці 29 працэнтаў. У Расіі і на Украіне гэты паказчык значна ніжэйшы — 15—20 працэнтаў. Уладзімір Радкевіч таксама засяродзіў увагу на тым факце, што прыкладна 30 працэнтаў сваёй прадукцыі сумесныя прадпрыемствы Беларусі адпраўляюць на экспарт. Гэта ў долевых адносінах значна вышэй экспартнага патэнцыялу дзяржаўнага сектара эканомікі, што сведчыць аб даволі высокай канкурэнтаздольнасці прадукцыі СП на сусветным рынку.

Аб Садружнасці. І не толькі аб ёй

ГАВАРЫЛІ НА ПРЭС-КАНФЕРЭНЦЫІ Ў ВЯРХОЎНЫМ САВЕЦЕ ВЫШЭЙШЫЯ КІРАЎНІКІ БЕЛАРУСІ

АБ СІТУАЦЫІ Ў МАЛДОВЕ І БЕЖАНЦАХ З ПРЫДНЯСТРОЎЯ

Нядзельнае сенсацыйнае паведамленне тэлеканала «Астанкіна» аб згодзе Беларусі ўвесці войскі ў буферную зону на Днястры, каб раздзяліць канфліктуючыя бакі,— як і можна было чакаць, аказалася чыстай вады выдумкай.

Праўда, у час візіту ў Мінск спікера малдаўскага парламента Аляксандра Машану абмяркоўваліся ўсе магчымыя варыянты таго, як змякчыць сітуацыю ў Малдове. Але падымаць пытанне аб увядзенні куды б ні было беларускіх войскаў, па словах С. Шушкевіча, «несвоечасова і проста немагчыма». Беларуская армія ў стане рэарганізацыі і не можа дастойным чынам выканаць гэту місію.

— Мы б хацелі дзейнічаць пераважна палітычнымі метадамі і маглі б аказаць садзеянне ў тым, каб туды былі ўведзены нейкія іншыя войскі, — зазначыў С. Шушкевіч.

Тым часам маскоўскія сродкі масавай інфармацыі па-ранейшаму разам з Расіяй, Украінай, Балгарыяй і Румыніяй называюць Беларусь у шэрагу дзяржаў, якія гатовы выканаць ролю «блакітных касак» у Прыднястроўі.

З Бендэраў, Дубасараў, Цірасполя на ўсход пацягнуліся патокі бежанцаў. Сярод жыхароў Прыднястроўя нямала выхадцаў з Беларусі, якія хацелі б знайсці прытулак на радзіме. (Тэлефонныя званкі гэтых людзей у апошні час не раз раздаваліся ў «Звяздзе»). Адказваючы на маё пытанне аб іх лёсе, В. Кебіч сказаў:

— Адразу пасля таго, як у Гомелі з'явіліся першыя сем'і бежанцаў, мы хутка сабраліся ў Прэзідыуме Савета Міністраў і прынялі рашэнне аб тым, што кожны такі выпадак будзе разглядаць камісія па надзвычайнаму становішчу, якую ўзначальвае намеснік Старшыні Савета Міністраў І. Кенік. Мы не кінем гэтых людзей на волю лёсу і пастараемся ім дапамагчы.

Дапаўняючы адказ В. Кебіча, С. Шушкевіч яшчэ раз паўтарыў ужо гучаўшую думку аб тым, што адну з прычын прыднястроўскага канфлікту бачыць у пазіцыі афіцыяльных улад нашых суседзяў, якія імкнуліся ўладкаваць гэту праблему, мінуючы законныя ўлады Малдовы. Беларусь жа заўсёды мела і будзе мець справу толькі з канстытуцыйнымі структурамі і нават калі выйдзе на кантакт з Цірасполем, то толькі па просьбе афіцыяльнага Кішынёва.

АБ ЛЁСЕ СТРАТЭГІЧНАЙ ЯДЗЕРНАЙ ЗБРОІ НА БЕЛАРУСІ

У Маскве было вырашана, што чатыры ядзерныя дзяржавы СНД прыступаюць да перагавораў па праблеме стратэгічнай ядзернай зброі. Беларусь выказала сваю ранейшую пазіцыю: ядзернай павінна застацца толькі Расія. Казахстан прытрымліваецца такой жа думкі. Украіна хацела б адміністратыўна, апаратыўна кантраляваць ядзерную зброю на сваёй тэрыторыі, уплываць на прызначэнне кадраў і г. д. Хоць прынцыпова таксама не супраць пазбавіцца ад ракет.

Чыімі будуць лічыцца ядзерныя базы на гэты пераходны перыяд і які тэрмін спатрэбіцца, каб вывесці ракеты з Беларусі? С. Шушкевіч лічыць, што гэтыя войскі павінны быць пад юрысдыкцыяй Расіі, а тэрмін вываду не павінен перавышаць сем гадоў, як і прадугледжана міжнароднымі пагадненнямі. Беларусь будзе імкнуцца скараціць гэты тэрмін.

КАЛІ БЕЛАРУСЬ ПРЫЗНАЕ ГРУЗІЮ!

С. Шушкевіч лічыць, што лепш будзе, калі Беларусь прызнае Грузію пасля новых выбараў, якія неўзабаве там адбудуцца,— такім чынам, паслядоўна будуць захаваны агульнадэмакратычныя прынцыпы.

Чаму мы не ідзём услед за ўсходнім суседам і не спяшаемся даверыцца аўтарытэту Э. Шэварднадзе?

— На Беларусі аўтарытэт Шэварднадзе не можа быць такім вялікім, як у Расіі. Падпісваючы пагадненні ад імя СССР, былы міністр замежных спраў з вялікай зняважай ставіўся да Беларусі. Цяпер мы маем вялікія цяжкасці ў сувязі з падпісанымі ім пагадненнямі па вываду войскаў з Усходняй Еўропы, бо гэтыя дакументы распрацоўваліся без усялякага ўдзелу ўрада рэспублікі, — заявіў С. Шушкевіч.

***

На прэс-канферэнцыі стала таксама вядома, што:

— штаб-кватэра СНД хутчэй за ўсё ў Мінску будзе ўзведзена,— гэту ідэю падтрымлівае большасць краін-удзельніц Садружнасці;

— факт прызначэння народнага дэпутата Беларусі Дубыніна начальнікам Генштаба ўзброеных сіл Расіі — адзін з кур'ёзаў пераходнага перыяду, якіх у будучым удасца пазбегнуць;

— войскі былой Савецкай Арміі, якія пачнуць выводзіцца з Прыбалтыкі, на тэрыторыі Беларусі размяшчацца не будуць.

Валянцін ЖДАНКО.

РАДЫЁ ФАКТ

У ЗША пачаліся перагаворы міністра хлебапрадуктаў Мікалая Якушава і старшыні праўлення Белзнешэканомбанка Рэспублікі Беларусь Генадзя Алейнікава з прадстаўнікамі таварна-крэдытнай кааперацыі міністэрства сельскай гаспадаркі ЗША.

Перагаворы прадоўжацца амаль тыдзень. Ужо у пачатку іх была выказана надзея, што наша рэспубліка, магчыма, атрымае крэдыты на закупку амерыканскага збожжа.

***

Яшчэ адна экалагічная бяда падпільноўвае нашу гаротную палескую працаўніцу — Прыпяць. Нават вопытныя капітаны рачных грузавых суднаў сталі часта трапляць на мель. У сярэднім цяпер на праход адной гружанай баржы ў рэчышчы 30-кіламетровай чарнобыльскай зоны траціцца 50 гадзін замест 12-ці да нядаўняга часу. Віной таму шматлікія падводныя перакаты. Трэба выбраць намыты грунт, але... Па-першае, не могуць пакуль што дагаварыцца наконт гэтага рачнікі Украіны і Беларусі. А па-другое, дзе хаваць нашпігаваны радыенуклідамі глей? Паўстае, такім чынам, яшчэ адна праблема.

ЧАКАЮЦЬ НОВАГА ПЕРАВАРОТУ?

«Слава КПСС», «Наша цель — коммунизм». Ці не праўда, пазвыкла цяпер чуць і чытаць такія лозунгі? Здавалася б, наслухаліся мы іх больш, чым трэба. Але ж не! І цяпер яны, аказваецца, песцяць слых і зрок некаторых прыхільнікаў «светлай будучыні». Відаць, да такіх адносяцца і работнікі чыгуначнай станцыі Фалічы, што ў Старадарожскім раёне. Менавіта фасад будынка гэтай станцыі ўпрыгожваюць прыведзеныя вышэй лозунгі, напісаныя белай фарбай на чырвонай цэгле, так што адразу кідаюцца ў вочы. Але ж, думаецца, час, адпушчаны гісторыяй для «будаўнікоў светлай будучыні», скончыўся. Хоць, як відаць, не ўсе згодны з такім вывадам. Што, новага перавароту чакаюць?

Дарэчы, інфармацыя аб гэтым была апублікавана мясцовай раённай газетай «Навіны Старадарожчыны» яшчэ 16 студзеня г. г. Але і сёння тыя надпісы застойнага часу па-ранейшаму красуюцца на фасадзе будынка станцыі Фалічы.

В. ДАШКЕВІЧ,
адказны сакратар рэдакцыі раённай газеты «Навіны Старадарожчыны».

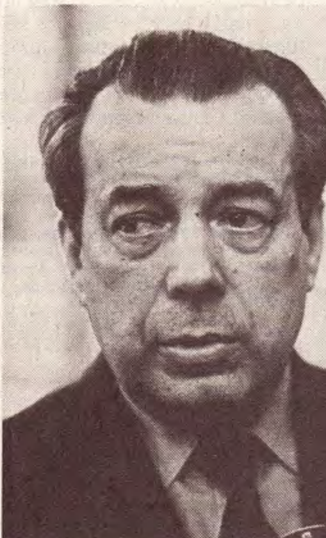
Ганарар за інфармацыю пералічыце ў фонд сваёй газеты.

УСЕ НА БАРАЦЬБУ СА СНІДАМ!

ГРОДНА. У былым будынку санэпідэмстанцыі пасля рэканструкцыі будзе адкрыты абласны цэнтр прафілактыкі і барацьбы са СНІДам. Падобныя дыягнастычныя лабараторыі плануецца абсталяваць у Дзятлаўскім, Іўеўскім і Лідскім раёнах вобласці. Акрамя таго, пытанні прафілактыкі «хваробы XX стагоддзя» ўключаюцца ў вучэбныя праграмы школ, ПТВ і тэхнікумаў.

«Большасць палітыкаў толькі кляймяць і выкрываюць, але не шукаюць прымірэння і згоды»,—

ЗАЯВІЎ У МІНСКУ АРКАДЗЬ ВОЛЬСКІ, СТАРШЫНЯ-КААРДЫНАТАР САВЕТА МІЖНАРОДНАГА КАНГРЭСА ПРАМЫСЛОЎЦАЎ І ПРАДПРЫМАЛЬНІКАЎ. А ШТО Ж У СЁННЯШНЯЙ СКЛАДАНАЙ СІТУАЦЫІ ПРАПАНУЕ ЁН САМ, НАШ ЗЯМЛЯК!

Аркадзь Іванавіч Вольскі — чалавек добра вядомы ў палітычных і дзелавых колах. Раней працаваў у апараце ЦК КПСС. На яго была ўскладзена нялёгкая місія пасрэдніка па канфлікту ў Нагорным Карабаху. Адзін з кіраўнікоў Камітэта па аператыўнаму кіраванню народнай гаспадаркай Расіі. З'яўляецца старшынёй-каардынатарам Расійскага саюза прамыслоўцаў і прадпрымальнікаў. Як палітычны дзеяч цікавы тым, што па самых складаных пытаннях мае сваю асабістую думку, сваё меркаванне, якое нярэдка ідзе ўразрэз з афіцыяльнай лініяй.

Аркадзь Іванавіч — наш зямляк. Нарадзіўся на Гомельшчыне, у Добрушскім раёне, у сям'і настаўнікаў. Жыццёвы лёс, аднак, надоўга адарваў яго ад Радзімы.

— Аркадзь Іванавіч, прадстаўце, калі ласка, коратка чытачам «Звязды» Міжнародны кангрэс прамыслоўцаў і прадпрымальнікаў. Навошта ён быў створаны, чым займаецца, што ўжо зрабіў?

— Спачатку хачу шчыра падзякаваць рэдакцыі старэйшай рэспубліканскай газеты «Звязда» за тое, што яна дала мне магчымасць падзяліцца на яе старонках сваімі думкамі і меркаваннямі па пытаннях выключнай важнасці — аб становішчы нашай эканомікі і аб тым, як прадухіліць яе крызіс. Дазвольце таксама праз «Звязду» перадаць шчырае прывітанне маім землякам — беларусам і пажадаць ім усялякіх поспехаў у жыцці і працы.

А зараз пра кангрэс. Ён быў утвораны сёлета ў лютым. У Маскве правялі асамблею прадстаўнікоў аб'яднанняў прамыслоўцаў, вучоных і прадпрымальнікаў усіх 15 дзяржаў,— і тых, што ўвайшлі ў СНД, і тых, што не ўвайшлі. Яны і прыйшлі тады да згоды аб стварэнні Міжнароднага кангрэса прамыслоўцаў і прадпрымальнікаў. Гэта — незалежнае грамадскае аб'яднанне, якое дзейнічае на асновах добраахвотнасці, самакіравання і галоснасці, у строгай адпаведнасці з нацыянальным заканадаўствам і нормамі міжнароднага права.

Хто-кольвечы выказваў сумненні, ці мэтазгодны цяпер такі кангрэс? Ці не ператворыцца ён у правобраз разбуранага гісторыяй нейкага кіруючага цэнтра? Часу з дня нараджэння кангрэсу мінула няшмат. Але жыццё ўжо дало дастаткова доказаў: мы не памыліліся, калі прынялі рашэнне аб стварэнні кангрэса. Хачу падкрэсліць два галоўныя моманты. Першы: ёсць вострая неабходнасць кансалідацыі намаганняў прамыслоўцаў і прадпрымальнікаў, што дзейнічаюць на нашай еўраазіяцкай эканамічнай прасторы. Патрэбны небюракратычны механізм, які дазволіць аб'яднаць дзеянні, каардынаваць работу існуючых прамысловых саюзаў.

Другі: у нашых краінах праходзяць складанейшыя палітычныя працэсы. Працягваецца эканамічны крызіс. Большасць палітыкаў адно ведаюць — кляйміць і выкрываць, але ж не шукаюць прымірэння і згоды. На фоне гэтага ўсё больш шырокія колы грамадскасці пачынаюць пераконвацца ў наступнай ісціне: толькі эканамічна можна вывесці нашы краіны з пятлі глабальнага крызісу посттаталітарнага грамадства. А сфера дзейнасці нашага кангрэса — менавіта эканоміка.

— Вы, Аркадзь Іванавіч, вельмі востра выказалі на Мінскім савеце кангрэса свае адносіны наконт тых мер урадаў дзяржаў Садружнасці, якія прымаюцца па аздараўленню эканомікі. Не думаю, што гэта ваша работа, як кажуць, на аўдыторыю. Хутчэй, крык душы...

— Гэта аб'ектыўная ацэнка сённяшняга становішча нашай эканомікі. Без рэверансаў у чый-небудзь бок. Таму, перш чым расказаць, якія рашэнні прыняты былі на Мінскім савеце нашага кангрэса, дазвольце спыніцца менавіта на асноўных тэндэнцыях развіцця нашай эканомікі і яе сучасным становішчы.

Што, на маю думку, з'яўляецца найбольш важнай падзеяй у апошнія гады? Безумоўна, тое, што ва ўсіх дзяржавах былога СССР следам за краінамі Усходняй Еўропы пачаліся беспрэцэдэнтныя ў гісторыі пераўтварэнні дзяржаўна-манапалістычнай эканомікі ў рыначную. Думаю, што лёс рэформ у нашых краінах высветліцца, відаць, з цягам часу. А якія першыя вынікі?

Скачок цэн у Расійскай Федэрацыі з-за лібералізацыі ў некалькі разоў пераўзышоў і значна перавысіў і прагназіруемы ўзровень, і рост даходаў. Шмат якія тавары сталі недаступныя для асноўнай масы насельніцтва. Фізічны ж аб'ём рознічнага тавараабароту ў параўнанні з мінулым годам знізіўся больш чым на трэць. Згодна з разлікамі звыш 80 працэнтаў насельніцтва сёння маюць даходы ніжэй за нармальны пражытачны мінімум. Калі гэтую тэндэнцыю не пераламаць, то грамадства будзе пастаўлена перад пагрозай дэградацыі. Дадатак да гэтага — разбурэнне ў ходзе рэформы бясплатнай медыцыны і адукацыі, сістэмы дзяржаўнага сацыяльнага забеспячэння і абслугоўвання.

Рэальнасцю становіцца беспрацоўе. Сёлета за чатыры месяцы ў службы занятасці дзяржаў — удзельніц СНД у пошуках работы звярталася звыш мільёна чалавек. Ці ж адпавядаюць спадзяванням людзей такія сацыяльныя вынікі пачатку рэформ?

— Выпрабаванні рэформай надзвычай цяжкія для сферы вытворчасці. Што вы скажаце пра гэта?

— Паўтараю: яны цяжкія для ўсіх нас. А калі ўзяць вытворчасць, то глядзіце, што адбываецца ў жыцці. Дагаворная кампанія на сёлетні год правалена. Вось толькі некаторыя лічбы, ад якіх можна ўпасці ў роспач. Кожнае дзесятае прадпрыемства Расіі ўвогуле не мае дагавораў на пастаўку рэсурсаў. Звыш 60 працэнтаў іх змаглі заключыць дагаворы, але ж такія, якія забяспечваюць пастаўкі ў аб'ёме не больш палавіны патрэбнага. Падобная сітуацыя ў Казахстане, Азербайджане, Узбекістане, Беларусі, Таджыкістане, Туркменістане. Вось вам і Садружнасць. Ну ці ж можна, скажыце, так дружыць, калі ад вынікаў такой дружбы ў кожнай з краін прадпрыемствы працуюць напаўсілы? Генеральны дырэктар «БелаўтаМАЗа» Міхаіл Лаўрыновіч расказваў мне, што ён завалены зводкамі аб рахунках на так званай картатэцы. Гэта даўгі прадпрыемстваў. У яго як кіраўніка буйнейшага аўтагіганта, даўгі сёння дайшлі амаль да 3 мільярдаў рублёў. Як можа жыць і працаваць у такой сітуацыі шматтысячны калектыў? У цэлым жа па кругу дзяржаў — удзельніц СНД агульныя неплацяжы зараз дасягнулі ўжо 1 трыльёна 600 мільярдаў рублёў. Усе настойваюць на «кругавым узаемаразліку». Я таксама за такое рашэнне, бо, як кажуць, стаю на глебе рэальнага вытворчага жыцця. Поўнага разумення з урадам Расіі мы, праўда, не знаходзім.

Закрану праблему інвестыцый. Нарастае спад інвестыцыйнай актыўнасці. Гэта вельмі непакоіць прамысловыя колы. А надзвычай небяспечны працэс своеасаблівай эрозіі фонду накаплення за кошт масавага адтоку капіталу з дзяржаў былога СССР? Цяпер на рахунках толькі расійскіх юрыдычных асоб і грамадзян у заходніх банках знаходзіцца, паводле розных ацэнак, ад 14 да 20 мільярдаў долараў. Прычым значная частка гэтых сродкаў належыць не толькі прыватным асобам, як многія мяркуюць, але і дзяржаўным арганізацыям.

Давайце яшчэ раз удумаемся ў гэтую з'яву. Тавары, а больш дакладна, каштоўнейшая сыравіна, вывезены, ды яшчэ і грошы пакінуты там, на Захадзе. І гэта ў той час, калі ўрады ўсіх нашых дзяржаў з такой цяжкасцю, часам на мяжы нацыянальнага прыніжэння, дабіваюцца крэдытаў за мяжой. Што ж у нас адбываецца?

Нельга легкадумна адносіцца і да рэгрэсіўных тэндэнцый у навукова-тэхнічным развіцці. Не памылюся, калі скажу, што ва ўсіх без выключэння нашых дзяржавах звужаецца фронт распрацовак і асваення высокіх тэхналогій, навукаёмістай прадукцыі. Расце міграцыя і на Захад, і на Усход інтэлектуальнага капіталу нашай навукі і прамысловасці. Яўна памылковая арыентацыя на камерцыялізацыю фундаментальнай і іншых накірункаў прыкладной навукі, якія маюць базавы характар. Безумоўна, урэзаны бюджэтныя асігнаванні — яны сёлета ў першым паўгоддзі, напрыклад, у Расійскай Федэрацыі склалі толькі 32 працэнты ад мінімальных неабходных аб'ёмаў. З-за гэтага адбываецца лавінападобны распад навуковых школ, даследчых і праектна-інжынерных калектываў. Вынік? Згортваюцца работы, якія складаюць базу для адраджэння эканомікі.

На маю думку, для ўсіх нас павучальны такі аналіз, зроблены экспертамі. У эканоміцы былога СССР на працягу гэтага стагоддзя былі толькі два крызісы, якія можна супаставіць па маштабах з сённяшнім спадам. Адзін — у першыя гады другой сусветнай вайны, тады з 1940 па 1942 год нацыянальны даход скараціўся на 34 працэнты, а прамысловая вытворчасць — на 23. Другі крызіс— у гады першай сусветнай вайны, рэвалюцыі 1917 года і грамадзянскай вайны, калі нацыянальны даход зменшыўся ў 3 разы, а прамысловая вытворчасць — у 5 разоў. Такія вось трывожныя параўнанні.

— Чым, на вашу думку, усё гэта можа скончыцца?

— Расійскі саюз прамыслоўцаў і прадпрымальнікаў напярэдадні нашай сустрэчы ў Мінску прыйшоў да такой высновы. Калі ўраду Расіі ў бліжэйшыя месяцы не ўдасца стабілізаваць сітуацыю ў прамысловасці і ўтрымаць рэформы ў рамках паступальнага развіцця, то магчыма стыхійнае раскручванне спіралі па наступнай схеме. Дэіндустрыялізацыя — накапленне фінансавых рэсурсаў — паўторная індустрыялізацыя ў адпаведнасці з патрабаваннямі ўнутранага і сусветнага рынку. Тады на гэта спатрэбіцца некалькі цяжкіх крызісных дзесяцігоддзяў. Я ведаю, што да такога вываду прыйшлі і многія прамыслоўцы і прадпрымальнікі, аналізуючы становішча ў эканоміцы сваіх дзяржаў.

— Аркадзь Іванавіч, а ці не папракнуць нас чытачы за тое, што вы пакуль што толькі гаворыце — і гэта дрэнна, і тое нічога не варта? Але ж у нас зараз крытыкі больш чым дастаткова.

— Я вас зразумеў. Сапраўды, крытыкаваць, як кажуць, вялікага розуму не трэба. На Мінскім савеце мы падрабязна і ўсебакова абмеркавалі першачарговыя дзеянні нашага кангрэса ва ўмовах нарастання крызісных з'яў у эканоміцы. Якія ж павінны быць нашы канцэптуальныя пазіцыі, што мы маем намер прадставіць урадам дзяржаў?

(Заканчэнне на 2-й стар.).

У МЯНЕ ЗАЗВАНІЎ ТЭЛЕФОН. ЗА 35 ТЫСЯЧ

На гарадскіх аўкцыёнах прадаюць усё, што ўздумаецца, у тым ліку і тэлефонныя нумары. У Ніжнім Тагіле, напрыклад, аднаму «шчаслiўчыку» пашанцавала — ён набыў нечарговае права на ўстаноўку тэлефона «ўсяго» за 35 тысяч рублёў. А ў горадзе Даўгапрудным Маскоўскай вобласці цана за тую ж самую паслугу каштуе, кажуць, да 100 тысяч...

Беды Мухаўца

Некалі Мухавец быў адной з самых прыгожых і чыстых рэк на Брэстчыне. Аднак цяпер у ёй купацца наўрад ці можна без рызыкі для здароўя. І віной таму сцёкавыя воды, якімі шматлікія прадпрыемствы, размешчаныя ўздоўж берагоў, атручваюць раку. У сотні разоў перавышаюць санітарную норму ўсялякія прымесі як хімічнага, так і бактэрыялагічнага саставу.

А цяпер у рацэ новая бяда. У рысе Брэста, у пойме Мухаўца, ідзе масавая высечка бярозавых і альховых гаёў, знішчаюцца і векавыя дрэвы. І ўсё гэта, каб захапіць пад дачныя ўчасткі, сады і агароды ўрадлівую прыбярэжную зямлю. Раней яна была падведамнай адной з воінскіх часцей. Цяпер належыць гарвыканкому. Але ён на законных падставах чамусьці не можа спыніць гэтае самавольства і самаўпраўства. Бяздзейнічае і гарадское таварыства аховы прыроды, супрацоўнікам якога, відаць, добра вядома, што за 500 метраў ад ракі нельга весці ніякія работы. Хто ж у Брэсце, нарэшце, вырашыць гэтыя праблемы?

Э. КАБЯК. (БЕЛТА).

НА ЗДЫМКАХ: 1. Дачны сад мабудь у ахоўнай зоне Мухаўца. 2. А гэтыя дачнікі-«самазванцы» вырашылі разбіць свой участак за дзесяць метраў ад ракі — маўляў, паліваць грады лягчэй будзе.

Фота аўтара.

СЛАВЯНСКАСЦІ СТАЛА БОЛЬШ

АЛЕ ЦІ ЛЕПШ АД ГЭТАГА СЛАВЯНАМ НА БЕЛАРУСІ?

Ну вось, у Беларусі, здаецца, ужо ўтварылася поўная палітра палітычных рухаў і партый. У суботу прайшла заснавальніцкая канферэнцыя грамадска-палітычнага руху Усебеларускі славянскі сабор.

На яе прыбылі больш за сто дэлегатаў з Мінска, Мінскай, Гомельскай, Віцебскай і Брэсцкай абласцей. Сярод іх 20 чалавек з навуковай ступенню, амаль 80 працэнтаў дэлегатаў з вышэйшай адукацыяй.

Праграмны даклад на канферэнцыі зрабіў член Саюза пісьменнікаў Беларусі Вячаслаў Дашкевіч. Даклад быў аб Беларусі ў сусветнай геапалітыцы. Скажу шчыра: я не вельмі адчуваю сябе ў апошняй. Але некаторыя тэзісы даклада занепакояць, здаецца, не аднаго мяне.

Сітуацыя ацэньваецца «як на фронце». Над Беларуссю ўжо навісла пагроза быць расцягнутай на кавалкі. Палешукі, паводле слоў дакладчыка, цягнуць сабе, у Гомелі таксама нейкія крамольныя думкі завяліся, ну і яшчэ некалькі «гарачых пунктаў» на целе Беларусі можна знайсці. Вывад з усяго гэтага адзін: магчымы другі Карабах і змена існуючых граніц. І калі Славянскі сабор не стане «трэцяй уладай»...

Можа, небяспека такая і ёсць. Можа, сапраўды мы занадта бестурботна ставімся да свайго спакою і адноснай стабільнасці. Але чаму той, хто гаворыць аб нейкіх існуючых і будучых катаклізмах нашага грамадства, аб'яўляе сябе ледзь не месіяй і правадыром, які абавязкова выведзе з сённяшняга тупіка? Палітыкі «новай хвалі», як звычайна, упэўнены ў недаўгавечнасці cапернікаў і сваёй пераможнасці.

Славянскі сабор — не выключэнне: «БНФ хутка здасць свае пазіцыі», «Народ застаецца ўбаку», «Тыя, хто стаіць цяпер каля руля ўлады, не адлюстроўваюць сапраўдных інтарэсаў мас».

Самае цікавае, што ў сённяшняй сітуацыі вінавата... прэса, «прадажныя журналісты». Праўда, не ўсе. У фае перад актавай залай былога ЦК камсамола, дзе праходзіла канферэнцыя, прадаваліся «Мы и время», «Политика. Позиция. Прогноз» і шэраг маскоўскіх суадносных выданняў.

Дух штурму «Астанкіна» не такі ўжо і слабы. Праўда, перш чым гаварыць аб нечай пралітай крыві, трэба ў першую чаргу сачыць за сваімі дзеяннямі і выказваннямі.

Незразумела, для чаго і чаму на канферэнцыі выяўлялі, хто якой нацыянальнасці. Беларусаў аказалася 63, рускіх—41, некалькі палякаў, здаецца, і ўсё. Нацыянальнасць —рэч, канешне, немалаважная, але няўжо іншых спраў мала?

Дарэчы, чытаў я асноўныя мэты і задачы сабора. Сур'ёзныя задачы: падтрымка збалансаванага і кантралюемага прававой дэмакратычнай дзяржавай — РБ — пераходу да многаўкладнай эканомікі з прыярытэтам грамадскіх форм уласнасці, супрацьдзеянне любым спробам дыскрэдытаваць славянскую духоўную, этнічную і дзяржаўную супольнасць і г. д.

Калі Славянскі сабор сапраўды будзе прытрымлівацца сваіх мэт не на паперы, то ў прынцыпе можна вітаць запаўненне яшчэ адной палітычнай нішы. Калі Славянскі сабор стварыўся —значыць гэта камусьці патрэбна. Тым больш, што, як адзначыў Вячаслаў Дашкевіч, галоўная іх зброя — інфармацыя.

Толькі б яна не ператварылася ў што-небудзь іншае.

Аляксандр КОКТЫШ.

РЭХА ПУБЛІКАЦЫІ

«Звязда», 12.06.92 г.

«СУСТРЭЛІСЯ ПІСЬМЫ»

Гэтыя тры допісы, змешчаныя пад такой рубрыкай, як мы і спадзяваліся, не маглі застацца незаўважанымі, не выклікаць водгукаў нашых чытачоў. Яно і зразумела. Вельмі ўжо важныя і актуальныя праблемы закранулі аўтары ў сваіх публікацыях. Сапраўды, каго сёння не хвалюе пытанне аб тым, якая армія патрэбна і павінна быць у нашай незалежнай Рэспубліцы Беларусь?

Размова на гэту складаную, сур'ёзную тэму ідзе і ў пісьмах, што друкуюцца ніжэй.

ЧАМУ Я НЕ ПАДТРЫМЛІВАЮ АРМІЮ?

Паважаная рэдакцыя!

Прачытаў чытацкія лісты, апублікаваныя вашай газетай за 12.06.92 года пад рубрыкай «Сустрэліся пісьмы», і яны мяне ўсхвалявалі.

Так, армія для нашай рэспублікі патрэбна, і не «кішэнная», а сапраўдная, мабільная, не залежная ад іншых армій і дзяржаў, якая ў любы момант магла б абараніць грамадзян і тэрыторыю сваёй рэспублікі.

І вось створана беларуская армія, але, паверце, я не нацыяналіст, а сказаць: «Наша армія Рэспублікі Беларусь» — не магу. Нядаўна рэспубліканскае радыё паведаміла, што 70 працэнтаў афіцэрскага корпуса арміі Беларусі складаюць выхадцы з Расіі, ды плюс яшчэ 15—20 працэнтаў іншых нацыянальнасцей. Дык як такую армію можна называць нацыянальнай і ці можна чакаць, што яна «грудзьмі стане» за сваю радзіму-Беларусь? Не, і яшчэ раз—не! Гэта сапраўдны, наўмысны падман падаткаплацельшчыкаў — жыхароў рэспублікі. Я катэгарычна супраць такой арміі.

Мой сын — старшы лейтэнант Анатоль Конанаў пасля заканчэння вышэйшага ваеннага інжынернага вучылішча сувязі ў 1988 годзе быў накіраваны на службу ў Закаўказзе, у раён Нахічэвані. Пасля таго як іх батальён быў спалены баевікамі, аб чым пісала «Народная газета» (№ 24 за 6.02.92 г. у артыкуле «Камандаванне кінула нас на волю лёсу»), мой сын быў пераведзены на тэрыторыю Грузіі. Цяпер ён служыць разам са сваімі землякамі-беларусамі і грамадзянамі закаўказскіх рэспублік. Украіна сваіх воінаў забрала. Сёлета сын наведваў былую Беларускую ваенную акругу, пісаў рапарт аб пераводзе, аднак ніякіх дзейсных мер не прынята, хоць меліся вакантныя месцы. А справа ў тым, што ён не «наш». Цяпер я, як бацька, і сын хадайнічаем аб звальненні яго, і таксама не атрымліваецца: бачыце, трэба абараняць інтарэсы Расіі.

Вось чаму на ўвесь голас хачу крычаць: «Я адмаўляюся плаціць падатак, які ідзе на ўтрыманне арміі, і не падтрымліваю яе!»

Са шчырай павагай да вас КОНАНАЎ Аркадзь Архіпавіч.

г. Бабруйск.

НЕ ТРЭБА МУДРАГЕЛІЦЬ

Я ўжо пенсіянер, працаваў у шкодных умовах (у шахтах), розных мантажных арганізацыях у многіх рэгіёнах былога Саюза. На пенсію пайшоў у 50 гадоў некалькі гадоў назад (па спісу № 1). Але чуць слова «пенсіянер» нават у 50 гадоў непрыемна, неяк не па сабе становіцца.

Уважліва сачыў па газетах, радыё, тэлебачанні за работай беларускага парламента. Прыкра было чуць, як слязліва гавораць ля мікрафона дэпутаты ваеннаслужачыя і ветэраны. Вось, маўляў, якая цяжкая наша армейская служба, а таму пашкадуйце нас, 30—40-гадовых дзядзькоў-афіцэраў... Мы і не дасыпаем, у сцюжу, дождж і мароз службу нясём...

Хочацца спытаць, а праца шахцёра, мантажніка, геолага ці рыбака хіба лягчэйшая за службу ваеннага? І калі ўжо даваць пенсію ў 40 працэнтаў 35-гадовым мужчынам, то хіба толькі тым, хто служыў у шкодных умовах — з радыелакацыйнымі высокачастотнымі станцыямі, з вадкім ракетным палівам, ядзернымі боегалоўкамі, іншымі крыніцамі апраменьвання. Вось такіх армейцаў можна і праз 10—15 гадоў адпускаць на пенсію, па іх жаданню, але інтэндантаў, пісараў, ваенна-саўгаснікаў з імі ўраўніваць ніяк нельга.

Службу ў Беларусі павінен працягваць той, хто прыме прысягу ёй на вернасць. І тут не трэба мудрагеліць у вярхах — у ВС РБ або Саўміне. А што датычыцца іншых вайскоўцаў, то па месцы прызыву у любой рэспубліцы ні льгот, ні даброт ніхто іх не пазбаўляў. А яшчэ ў многіх і бацькоўскія дамы ёсць за межамі Беларусі. І пралазаў шукаць не трэба.

І не ўлічваць таго, што за межамі Беларусі знаходзіцца каля 30 тысяч беларусаў-афіцэраў, на маю думку, недаравальна. Да лёсу гэтага 30-тысячнага афіцэрскага корпуса трэба ставіцца сур'ёзна.

Н. БАРЫСІК.

г. Пінск.

КАЛІ МЫ ХОЧАМ ЖЫЦЬ ДРУЖНА

З цікавасцю прачытаў некалькі пісьмаў чытачоў, якія закранаюць адну з асабліва важных праблем нашай рэчаіснасці — станаўленне армій (у прыватнасці, у Рэспубліцы Беларусь) пасля распаду былога СССР. Я сам у свой час прайшоў даволі вялікую армейскую школу жыцця і таму ў некаторай ступені магу зразумець спадзяванні афіцэра А. Анішчанкі і яго землякоў: усё ж на радзіме служыць лягчэй. Але ці не прывядзе такое трыманне «за спадніцу маці-радзімы» да яшчэ большага нацыяналізму, а значыць і варожасці паміж народамі? Негатыўныя прыклады ўжо ёсць. І гэта, магчыма, толькі пачатак. Крый Божа, паддацца на хітрыкі якога дзядзькі з-за акіяна ці свайго дамарослага падбухторшчыка!

Таму толькі адзіная армія СНД здольная нас усіх абараніць ад любога агрэсара, але ніяк не такая, якая разыдзецца па нацыянальных кватэрах. І гэтага могуць не разумець толькі сляпыя.

Далей. У пэўнай меры мае рацыю і чытач з г. Гродна В. Таўкуноўскі. Сапраўды, каб аб'яднаная армія СНД стала надзейнай абаронай, то навошта ўнутры рэспублікі, хоць бы і нашай, мець сваю, дзе логіка? І так расходы на ўтрыманне арміі ў нас, мякка кажучы, непамерна вялікія.

Мае рацыю і ананімны аўтар з Гомеля, які стаіць за стварэнне вялікай арміі. Гэта не жарт, калі раптам нашаму беларускаму народу з пазіцыі сілы пачнуць дыктаваць свае ўмовы ранейшыя рэспублікі СССР, каб узняць толькі ў сябе эканоміку і ваенную магутнасць!

Увогуле, усе тры аўтары пасвойму разважаюць слушна. Але... Але гэта яшчэ далёка не агульнанародная думка, бо довады аўтараў у асноўным заснаваны на асабістых амбіцыях, а таму і не выражаюць голасу (думкі) мас. Асабіста я магу сказаць (дакладней, паўтарыць) наступнае: толькі адзіная армія СНД здольная апраўдаць надзеі любога народа. І трэцяга, як гавораць, тут не дадзена. Праўда, дапускаю неабходнасць мець у рэспубліках нешматлікія воінскія фарміраванні для барацьбы з арганізаванай злачыннасцю, для навядзення парадку ўнутры краіны.

З павагай да Вас Алег БРАНКОЎСКІ, рабочы «Гомсельмаша», 40 гадоў.

РАДКІ З ПІСЬМАЎ

⊙ Савецкія войскі, якія знаходзяцца ў Германіі, чамусьці не назвалі нямецкім войскам, ці 14-ю армію ў Малдове — малдаўскай. А вось такія ж войскі ў Беларусі раптам атрымалі назву Беларускага войска.

(Без подпісу).

г. Полацк.

⊙ Хачу выказаць сваю думку аб тым, што В. Таўкуноўскі няправільна піша, нібыта нам «няма ад каго абараняцца».

Не паспеў Гарбачоў разваліць Саюз, як з'явіліся яго дзеткі. Саюз разбілі на кавалкі (развязалі мяцёлку, і кожная галінка па сабе): «Сябры»-літоўцы малююць карту аж да Мінска. Эстонцы патрабуюць частку Пскоўскай вобласці. А «сябры»-палякі кажуць: ваша беларуская зямля знаходзіцца за Стоўбцамі. Турэцкі прэзідэнт хоча ўвесці сваю армію ў Закаўказзе, дапамагчы Карабаху.

Гэтыя факты гавораць аб тым, што ў Савецкай Арміі (СНД) развал, ідзе грабеж тэхнікі і зброі. Падзенне дысцыпліны, згрызоты (Ельцын і Краўчук), каб як мага больш адхапіць ад арміі былога Саюза. Таму беларуская армія павінна быць.

Уладзімір (прозвішча не ўказана).

г. Камянец.

«Большасць палітыкаў толькі кляймяць і выкрываюць, але не шукаюць прымірэння і згоды»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.).

Мы лічым: перспектывы эканамічнага развіцця ў сёлетнім годзе могуць быць значна палепшаны. Для гэтага неабходна змяніць прыярытэты ў правядзенні рэформ на карысць абмежавання маштабаў спаду вытворчасці, павышэння эфектыўнасці выкарыстання рэсурсаў. Трэба стварыць задзел радыкальных структурных зрухаў у перспектыве.

У пераходны да рыначнага рэгулявання перыяд неабходна — я падкрэсліваю гэта — узмацніць дзяржаўны ўплыў на эканоміку, — менавіта такі, які добра апрабаваны на сусветным узроўні ў крызісных сітуацыях. Далей трэба паэтапна скарачаць сферу такога ўмяшання дзяржавы.

— Што гэта значыць? Скажыце, калі ласка, больш канкрэтна.

— Размова ідзе пра тое, каб вызначыць прыярытэты. Скажам, вытворчасць прадуктаў харчавання, медыкаментаў, паліва, электраэнергетыка. І рэалізаваць па іх адпаведныя меры — прычым і на дзяржаўных, і на рэгіянальных, і на міжрэгіянальных узроўнях. Пры гэтым прадугледзець мэтавае выкарыстанне фінансавых і крэдытных рэсурсаў, шырокія падаткавыя і валютныя льготы, маштабнае прыцягненне замежных інвестыцый. Важным аб'ектам мэтавай дзяржаўнай падтрымкі павінны таксама стаць жыллёвае будаўніцтва, захаванне «ядра» машынабудавання, стварэнне імпартазамяняльных вытворчасцей. Гэта, акрамя таго, і скарачэнне шэрагу «крызісных» сектараў эканомікі з адначасовым пераразмеркаваннем рэсурсаў у сацыяльна арыентаваныя сектары.

Магчыма, такая пастаноўка намі пытання аб узмацненні дзяржаўнага ўплыву на пераходным этапе каго-небудзь занепакоіць? Маўляў, што Вольскі і яго кангрэс думае аб вяртанні да дырэктыўна-камандных метадаў. Ні ў якім разе. Калі я так гавару, то маю на ўвазе выкарыстанне пераважна эканамічных рычагоў уздзеяння.

— Вышэй вы гаварылі, ды гэта і вядома ўсім, чым павярнуўся для эканомікі краін Садружнасці разрыў гаспадарчых сувязей. Кангрэс у асноўным аб'ядноўвае прамыслоўцаў, і яны на сваіх плячах штодзённа адчуваюць усю жудаснасць такой з'явы. Трэба ж нешта рабіць? Якія тут намеры ў кангрэса?

— Ён, як мне ўяўляецца, павінен актыўна выступаць за эканамічную інтэграцыю ўсіх, хто да гэтага гатовы і рэальна зацікаўлены. Трэба настойліва падтрымліваць ідэі шырокага развіцця паміж прадпрыемствамі гарызантальных сувязей. Не важна, дзе знаходзяцца гэтыя прадпрыемствы. І перш за ўсё паміж тымі з іх, якія, выступаючы спецыялізаванымі падраздзяленнямі тэхналагічна адзіных вытворчасцей, самастойна выпускаць гатовыя вырабы не могуць.

Мы павінны нарэшце зразумець наступнае. Кожнае штучнае парушэнне гаспадарчых сувязей, якія рэальна склаліся на тэрыторыі былога СССР, можа мець толькі адзін вынік — разбурэнне вытворчых сіл. Гэта адкіне нас на дзесяцігоддзе назад. І як яно адаб'ецца на жыццёвым узроўні людзей, думаю, даказваць не трэба.

— Але зараз фінансавыя рычагі пакуль што не працуюць. Ды й рыначныя таксама. І кіраўнікі прадпрыемстваў хапаюцца за галовы — нейкая анархія наступае, ці што?

— На цяперашнім этапе рэформы павінны актыўна працаваць закон, дагавор, эканамічная санкцыя. Нам неабходна пераканаць урады дзяржаў — членаў СНД прыняць агульнае рашэнне аб адзінай арбітражнай палітыцы ў рамках краін Садружнасці. А магчыма, і ў больш шырокіх маштабах адзінай эканамічнай прасторы. Да прадпрыемстваў — парушальнікаў гаспадарчых дагавораў, незалежна ад іх дзяржаўнай прыналежнасці і форм уласнасці, павінны няўхільна прымацца самыя жорсткія санкцыі.

— Пра гэтыя санкцыі мы ўжо гаворым цэлыя дзесяцігоддзі, а толку...

— Згодзен. Відаць, трэба, каб банкі краін Садружнасці прынялі на сябе дадатковыя гарантыі па выкананню ўзаемных абавязацельстваў прадпрыемстваў-партнёраў. Менавіта так прынята ў міжнароднай практыцы. Аднак ужо на першым этапе рэформы, па меры развіцця працэсаў дэманапалізацыі вытворчасці і раздзяржаўлення ўласнасці неабходна ствараць умовы для пераходу да другога этапа. Гэта — паўсюднае рэгуляванне ўсіх эканамічных узаемасувязей на рыначнай аснове. Толькі такая стратэгія, якая базіруецца на прынцыпе сумяшчальнасці рэфармацыйных працэсаў, што адбываюцца ў дзяржавах былога СССР, дазволіць нам рацыянальна і эфектыўна сфарміраваць адзіную тэхналагічную прастору, захаваць узаемавыгадныя агульныя структуры ў энергетыцы, на транспарце, у банкаўскай сферы.

Такая дэталь. Нядаўна ў мяне была змястоўная размова з кіраўніком камісіі эканамічных суполак Жакам Дэлорам. Будаўніцтва Еўропы, узмацненне наддзяржаўных інстытутаў, сказаў ён, яшчэ не азначае «канца нацыі». Наадварот, Еўрапейскае згуртаванне і Агульны рынак стымулююць іх, узаемна ўзбагачаюць.

— Як вы лічыце, Аркадзь Іванавіч, ці не «застыла» арганізацыйная структура нашай прамысловасці? Той жа гігант «БелаўтаМАЗ» — ім цяпер надзвычай складана кіраваць. А дзесяткі іншых буйнейшых вытворчых аб'яднанняў у Беларусі?

— Удасканаленне прамысловай структуры — прынцыповы момант нашай прамысловай палітыкі. Я асабіста перакананы ў гэтым. Да нас прыйшлі новыя формы ўласнасці. На іх аснове неабходна выпрацаваць мэтанакіраваны курс на пераўтварэнне аб'яднанняў і прадпрыемстваў у фірменныя структуры. Варта смялей разбуйняць вытворчасць, зразумела, пры захаванні адзінага тэхналагічнага комплексу. Калі мы тут пачнём рэзаць па жывому—бяды не абярэшся. Трэба пераходзіць да эканамічнай самастойнасці кожнай структуры з правамі юрыдычнай асобы і самымі шырокімі магчымасцямі для ініцыятывы. Жыццё настойліва патрабуе такіх мер, яны пакрысе праводзяцца. Але вельмі марудна, з аглядкай — маўляў, як бы чаго не атрымалася. Што ж, дзейнічае псіхалагічны фактар.

— Мы, безумоўна, не можам у нашай гутарцы абысці тэму прыватызацыі. Адносна яе сёння столькі спрэчак, меркаванняў, прапаноў...

— Як самамэта, прыватызацыя нікому не патрэбна. Яна патрэбна як сродак стварэння канкурэнтнага асяроддзя, без якога пра рынак гаварыць проста не варта. Менавіта такі падыход павінен вызначаць нашу палітыку па прыватызацыі. Яе трэба цесна ўвязваць з комплексам мер па дэманапалізацыі эканомікі.

Што гэта азначае? Тое, што перадача ў прыватныя рукі дробных і сярэдніх прадпрыемстваў прамысловасці, грамадскага харчавання і бытавога абслугоўвання магчымая і вельмі пажаданая ўжо цяпер. Прытым мэтазгодна спрацiць яе механізм. Многія, уласна кажучы, гэта ўжо і робяць.

Што датычыць буйных дзяржаўных прадпрыемстваў, дык тут з прыватызацыяй трэба быць больш асцярожнымі. Асабліва калі намечаны для прыватызацыі аб'ект з'яўляецца манапалістам. Там, дзе гэта магчыма, неабходна стварыць сетку незалежных кампаній, звязаных з галаўной фірмай дагаворнымі адносінамі.

Відаць, рамкі нашай гутаркі не даюць мне магчымасці спыніцца на іншых важных праблемах сённяшняй эканамічнай палітыкі. Тым больш, што я хачу падрабязна расказаць аб механізмах, якія павінны быць пушчаны ў дзеянне для рэалізацыі мер, выпрацаваных на Мінскім савеце нашага кангрэса. І ўсё ж коратка скажу аб падатковай палітыцы. Яна, на жаль, стрымлівае рэалізацыю эканамічнага патэнцыялу, які ёсць у свабодным цэнаўтварэнні. Да таго ж, гэтая палітыка мае істотныя адрозненні ва ўсіх дзяржавах. У Расійскай Федэрацыі, напрыклад, падатковая сістэма надзвычай складаная. Тут сёння існуе 40 відаў падаткаў. Яны не тое што тармозяць вытворчасць і самую рыначную рэформу, але не могуць нават толкам быць сабраны ў дзяржаўную казну.

Таму і атрымліваецца, што прыбытак вытворцаў амаль цалкам будзе «зграбацца» ў выглядзе падаткаў у дзяржаўны бюджэт. Практычна манапольнымі яго распарадчыкамі стануць нашы ўлады, якія, дарэчы сказаць, нярэдка ганарацца сваёй прыхільнасцю прынцыпам свабоды і дэмакратыі. А прадпрыемствы, такім чынам, пазбаўляюцца не толькі сродкаў, што забяспечваюць мабільнасць іх вытворчай дзейнасці, але і стымулаў да яе. Наколькі ж «кваліфікавана» і «прадуктыўна» ўмеюць распараджацца акумуляванымі сродкамі вытворчых накапленняў дзяржаўныя структуры, сакрэту няма. Гэтыя сродкі так ці інакш ідуць на патрэбу спажывецкага характару, што ў канчатковым выніку вядзе да далейшага спаду вытворчасці, дэградацыі прадукцыйных сіл і ўсяго эканамічнага арганізма грамадства.

— Дык што за меры, пра якія вы вышэй паабяцалі расказаць падрабязна? Ці выратуюць яны нашу эканоміку?

— Назаву толькі галоўныя. Гэта заключэнне двухбаковых і шматбаковых дагавораў і пагадненняў паміж прамысловымі прадпрыемствамі. Размова таксама можа ісці аб стварэнні міждзяржаўных і міжгаліновых гаспадарчых арганізацый, у тым ліку і транснацыянальных, якія б ахаплівалі таваравытворцаў дзяржаў былога СССР, а таксама ранейшага Савета Эканамічнай Узаемадапамогі.

— Цікавыя прапановы. І якія галіны эканомікі найбольш падыходзяць для такіх сумесных арганізацый?

— Найбольш верагодна гэта металургія, хімічная і нафтахімічная прамысловасць, машынабудаванне, радыёэлектроніка, адным словам, галіны, найбольш фондаёмістыя і інтэграваныя. Згодна з ацэнкай экспертаў, надалей станаўленне новых форм гаспадарання ў прамысловасці будзе ісці ў першую чаргу па лініі навукаёмістых вытворчасцей. Ужо сёння ёсць прыклады стварэння і паспяховай дзейнасці.

— У вашага кангрэса ёсць агульная пазіцыя па найбольш актуальных і сур'ёзных праблемах эканомікі?

— Мы яе выпрацоўваем. Аснова — менавіта тыя першачарговыя дзеянні кангрэса, якія абмеркаваны на Мінскім савеце. Яны разлічаны на сёлетні і пачатак будучага года. Тут некалькі самых важных накірункаў.

Возьмем аднаўленне гаспадарчых сувязей. Намечана падрыхтаваць у сціслыя тэрміны — ліпень — жнівень — і ўнесці ва ўрады краін, прадстаўленых у нашым кангрэсе, прапановы па аб'ёмах узаемных паставак важнейшых відаў прадукцыі, неабходнай для першачарговага забеспячэння дзяржаўных патрэб у наступным годзе. Дабівацца, каб пералік гэтай прадукцыі быў уключаны ў пагадненні дзяржаў аб гандлёва-эканамічным супрацоўніцтве. Устанавіць кантроль за іх рэалізацыяй. Мы маем намер стварыць у саюзах (асацыяцыях) прамыслоўцаў і прадпрымальнікаў рабочыя групы. На іх, акрамя іншага, будзе ўскладзена вельмі важная работа па падрыхтоўцы і прыняццю парламентамі міжнароднага дагавору аб парадку заключэння і выканання гаспадарчых дагавораў.

Наступнае — аздараўленне сістэмы грашовага абароту і плацяжоў. Тут мы намецілі таксама шмат канкрэтных мер. Зыходзім з прынцыпу — выключыць дзеянні, якія б наносілі ўрон адзін аднаму. Саюзы, аб'яднанні, прадпрыемствы і арганізацыі, якія ўваходзяць у наш кангрэс, правядуць двухбаковыя і шматбаковыя кансультацыі для таго, каб дамагацца ўзгодненай палітыкі ў галіне цэнаўтварэння. Матэрыялы па выніках такіх сустрэч будзем уносіць ва ўрады, дабіваючыся парытэтнага зніжэння цэнавых узроўняў. У прыватнасці, мы вырашылі неадкладна пачаць узгодненыя дзеянні сумесна з фінансавымі органамі і банкаўскімі структурамі па пытаннях заліку ўзаемнай запазычанасці ў плацяжах паміж дзяржавамі, асобнымі прадпрыемствамі і арганізацыямі. Яшчэ адно: выкарыстоўваючы вопыт гандлёва-эканамічных адносін Расіі, Беларусі, краін Балтыі з Фінляндыяй, ажыццявіць прапанову аб стварэнні шэрагу клірынгавых зон як формы рэгулявання гандлёвых сувязей паміж рэспублікамі былога СССР.

Наш кангрэс плануе выступіць ініцыятарам распрацоўкі абгрунтаванай прамысловай палітыкі ў кожнай з дзяржаў. Дабіцца, каб не пазней трэцяга квартала сёлета на ўрадавым узроўні была прынята праграма структурных рэформ прамысловасці. І гэтак далей.

— Ну што ж, пазіцыя кангрэса, безумоўна, прынцыповая. Яна зыходзіць з сучаснага, надзвычай складанага становішча нашай эканомікі. Але ж нашы чытачы пасля азнаямлення з гэтым інтэрв'ю могуць падумаць і так: якая практычная карысць ад мер, што намячае кангрэс? Ён жа — не ўрад.

— Так, мы — не ўрад. Але ж вельмі важна данесці пазіцыю кангрэса да ўрадаў нашых дзяржаў. І быць настойлівымі, паслядоўна дабівацца, каб з ёю лічыліся. Бо гэта пазіцыя не аднаго Вольскага, а многіх соцень і тысяч кіраўнікоў прадпрыемстваў, спецыялістаў, вучоных, прадпрымальнікаў, урэшце гэта шмат у чым і пазіцыя працоўных калектываў. Няўжо ўрады нашых дзяржаў не разумеюць гэтага? Не магу ў такое паверыць.

— Аркадзь Іванавіч, некалькі пытанняў не па тэме — пра Беларусь часта ўспамінаеце?

— Увесь час — і ўспамінаю, і думаю. Беларусь — мая радзіма, як жа можна яе забыць?

— А цягне на радзіму?

— Так атрымалася, што працую і жыву ў Маскве. Душой і розумам — з Беларуссю. Вельмі ўважліва сачу за поспехамі сваіх браткоў-землякоў. Ім, безумоўна, таксама сёння цяжка, як і ўсім нам. І ўсё ж шматлікія складаныя пытанні эканомікі вырашаюць лепш, чым у некаторых іншых дзяржавах СНД. Мяне гэта шчыра радуе.

— Родную мову, бачу, не забылі. На савеце кангрэса ў Мінску вы, даючы мне інтэрв'ю, адразу ж папрасілі — давай, братка, будзем па-беларуску. Прызнаюся, Аркадзь Іванавіч, мяне гэта прыемна ўразіла: госць з Масквы—і просіць размаўляць па-беларуску.

— Бо гэта родная мова. З калыскі, з дзяцінства. І яна— як само жыццё.

— Дзякуй за шчырую гутарку.

— І вам таксама. Передаю праз «Звязду» самае сардэчнае прывітанне маім землякам-беларусам. Жадаю ім добрага здароўя і ўсялякіх поспехаў у гэтыя нялёгкія часіны. Будзем трымацца разам. Тады і любыя нягоды хутчэй адолеем.

Інтэрв'ю ўзяў М. ВЕРАС.

Універсітэт + гімназія =...

ДЗЯРЖЫНСК. Гарадская гімназія заключыла дагавор аб творчым супрацоўніцтве з механіка-матэматычным факультэтам Беларускага дзяржаўнага універсітэта. Адпаведна з дакументам, выкладчыкі ВНУ Мінска павінны аказваць дзяржынскім настаўнікам дапамогу ў павышэнні эфектыўнасці навучальнага і выхаваўчага працэсаў.

Сход закончыўся штрафам

Народны суд Маскоўскага раёна Мінска аштрафаваў у размеры 500 рублёў старшыню выканкома Канфедэрацыі працы Беларусі Міхаіла Собаля за правядзенне несанкцыяніраванага прафсаюзнага сходу на плошчы Незалежнасці. Нагадаем, што неаднаразовыя звароты кіраўніцтва КПБ у гарвыканком з просьбай выдзеліць памяшканне былі беспаспяховымі.

Лаві вецер у поездзе...

КОЖНЫ ДЗЕНЬ У СЯРЭДНІМ АДБЫВАЮЦЦА ТРЫ КРАДЗЯЖЫ НА ПАСАЖЫРСКІМ ТРАНСПАРЦЕ РЭСПУБЛІКІ

Лета — гарачая пара не толькі для адпачываючых, якія любымі шляхамі хочуць трапіць у Сочы, Дагамыс ці Юрмалу. Не менш напружаная яна для тых, у каго мэта паездкі іншая — абабраць суседа па купэ, непрыкметна выкрасці сумачку з грашыма ці проста, дастаўшы нож або пісталет, запатрабаваць увесь яго багаж.

На міліцэйскай мове ўсё гэта называецца коратка — крадзеж на транспарце. Апошнім часам, на жаль, колькасць такіх крадзяжоў значна вырасла.

Людзі па-ранейшаму не хочуць вучыцца на памылках іншых. Яны бестурботна пакідаюць адкрытым купэ, каб праветрыць яго, ідучы на некалькі хвілін «перакурыць» у тамбур, ці проста з першым сустрэчным распіваюць спачатку па сто грамаў, а потым «набіраюцца» да чорцікаў і выяўляюць раніцай, што прапаў гадзіннік ці каштоўныя рэчы, а «сусед» бясследна знік. І тут ужо застаецца спадзявацца на цуды лінейнай міліцыі, якой, дарэчы, не заўсёды ўдаецца знайсці злодзея.

14 чэрвеня, калі стрэлкі гадзінніка ўжо даўно перайшлі за поўнач, у дзяжурную часць Аршанскага аддзела ўнутраных спраў на транспарце звярнулася грамадзянка К. і заявіла, што ў поездзе № 13 Масква—Берлін на ўчастку Смаленск—Орша ў яе з купэ прапалі грошы — 100 тысяч рублёў, дакументы і пярсцёнак з золата.

І толькі дзякуючы нараду ахоўнікаў правапарадку зламыснікі былі знойдзены: імі аказаліся трое грамадзян Растоўскай вобласці. Як потым аказалася, яны ўгаварылі жанчыну сагрэцца чаркай віна.

Некалькі пазней у Жлобінскі АУСТ са слязамі на вачах прыбегла грамадзянка Шалімава з Украіны і паведаміла, што з купэ поезда № 182 Рыга—Сімферопаль у яе знікла сумачка і паўтары тысячы рублёў.

І зноў міліцыянерам давялося бегаць па вагонах, каб вярнуць жанчыне яе «скарб». Высветлілася, што сумачку з грашыма хацела ўзяць «у доўг» грамадзянка Малдовы пасля гульні з «суседкай» у карты.

Але ж не прыставіш у кожны вагон па міліцыянеру.

— У сярэднім, — кажа начальнік аддзела пошуку Беларускага ўпраўлення ўнутраных спраў на транспарце Мікалай Ваявода, — за дзень адбываюцца па 3—4 крадзяжы, а ўсяго з пачатку года ад пасажыраў паступіла каля 250 заяў аб прапажах. Дзякуючы пільнасці работнікаў органаў правапарадку большасць грамадзян спакойна ўздыхаюць, атрымліваючы свае рэчы назад. Таму што каля 85 працэнтаў злачынстваў удаецца раскрыць.

І тым не менш кожны год лічба крадзяжоў павялічваецца. У сярэднім на 6—7 працэнтаў. Не могуць жа два міліцыянеры, якія нясуць дзяжурства ў цягніку, перакрыць усе шляхі зладзеям. Добра, калі пасажыры заявяць аб крадзяжы ўдзень. А калі ноч, састаў рухаецца? Тады шукай ветру ў поездзе. Здаецца, і людзі павінны быць пільнымі. Хоць і зладзеі ў асноўным усе з «вышэйшай адукацыяй», якія ведаюць, на каго вока пакласці, чым лепш «пачаставаць» суседа і на якую тэму завесці з «кліентам» размову, каб зразумець яго псіхіку і потым злавіць на кручок.

Найбольш «рыбнымі» месцамі з'яўляюцца станцыі Орша, Віцебск, Гродна, Брэст, адкуль зламыснікі часцей за ўсё папаўняюць свой запланаваны прыбытак.

Дарэчы, многія пасажыры бяруцца на заметку яшчэ з білетных кас. Зладзеі вылічваюць іх, напрыклад, па імпартнаму джынсаваму «гарнітуру», вялікай пачцы сторублёвак, мноству залатых пячатак на руках ці проста «шостым» пачуццём.

— Але ў асноўным, — заключае Мікалай Сямёнавіч, — у сваіх бедах вінаватыя самі пасажыры.

Каб яны не былі «белымі» варонамі на працягу ўсёй паездкі, у хуткім часе па радыётрансляцыі будзе перадавацца памятка аб мерах перасцярогі на чыгуначным транспарце. Але памятку вы можаце і не пачуць. А вось крыху пільнасці і сабранасці — нікому не пашкодзіць. Менавіта ад іх будзе залежаць ваш настрой на працягу ўсяго маршруту.

Уладзімір ЗДАНОВІЧ.

РОЗГАЛАС

ЯШЧЭ АДНЫМ «КАСТРЫЧНІКАМ» НА БЕЛАРУСІ СТАЛА МЕНШ

Эпідэмія «ідэалагічных» назваў, якая у свой час захліснула адну шостую частку сушы, у апошнія гады пачала відавочна спадаць. Усё менш «октябрей» і «ильичей» у назвах калгасаў і заводаў, вуліц і школ, караблёў і цукерак.

На агульным фоне «лезла ў вочы» назва папулярнай газеты, органа Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь — «На страже Октября». Чытачы рэзонна пыталіся: «Дакуль выданню стаяць на варце заваёў «Вялікага Кастрычніка», ды і сам калектыў газеты разам з заснавальнікам не задавальняла двухсэнсавасць становішча, улічваючы ўклад «органаў» у «ахову» і «падтрымку» «сацыялістычнай законнасці». Таму быў аб'яўлены конкурс на лепшую новую назву газеты, які лагічна завяршыўся загадам № 110 міністра ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь В. Ягорава «Аб змене назвы газеты «На страже Октября», дзе «валявым рашэннем» яна перайменавана ў газету «На страже». Новая назва, канешне, лепшая за папярэднюю і да таго ж яскрава адлюстроўвае ўсю заблытанасць нашага жыцця, калі нават міліцыя не ведае, «на страже» чаго яна стаіць.

Мал. Яўгена БУЛАВЫ.

СОНЦА НЕ ТОЛЬКІ Ў РАДАСЦЬ

Нядаўнія спякотныя дні прынеслі не толькі радасць і задавальненне шматлікім адпачываючым, але шмат турбот пажарным. Каля вёскі Дубовы Лог Барысаўскага раёна за адзін толькі дзень згарэла 300 гектараў лесу. Пажар, на шчасце, удалося хутка лакалізаваць.

Не толькі купальскія кастры гарэлі 7 ліпеня ў Мінску — успыхнуў пажар на адкрытым складзе лесапіламатэрыялаў вытворчага аб'яднання «Мінскдрэў». Агнём знішчана 150 кубаметраў драўніны, а таксама 5 бункераў для пілавіння, сартавальная пляцоўка і яшчэ звыш двухсот кубічных метраў піламатэрыялаў у цяслярскім цэху. На працягу трох гадзін з полымем змагаліся 130 пажарных з дапамогай 23 машын. Папярэдне падлічаны ўрон, нанесены прадпрыемству, перавышае 200 тысяч рублёў. Прычыны пажару пакуль што не выяўлены.

ПЫТАННЕ «ШТО РАБІЦЬ» ХВАЛЮЕ НЕ ТОЛЬКІ МАРКСІСТАЎ

МІНСК. Адна з найбольш вострых зараз праблем у сталіцы —працаўладкаванне выпускнікоў школ і ПТВ. Падлічана, што прыкладна 2 тысячы маладых мінчан—выпускнікоў 9 класаў не будуць мець магчымасці працаўладкавацца, паступіць у ПТВ і нават прадоўжыць вучобу ў школе. Яшчэ 2 тысячы выпускнікоў 11 класаў таксама застануцца без справы.

ТАЙНА ТРОХ «Д»

Чаго толькі не прыдумаеш, каб зрабіць рубель канверсуемым! Пытанне «як зарабляць грошы?» даўно ўжо стала сінанімічным дылеме «куды іх укласці, каб атрымаць прыбытак».

Да гэтага часу мы ведалі аб двух спосабах захавання сваіх капіталаў у рэспубліцы. Ашчадны банк і акцыі. Але, як паведамілі ў беларускім агенцтве па ўпраўленню інвестыцыямі «ДДД-цэнтр», у бліжэйшы час у наш побыт увойдзе вельмі папулярны на Захадзе спосаб павелічэння сваіх укладаў — траст-сертыфікат. Яго наяўнасць можа гарантаваць уладальніку ад 35 да 50 працэнтаў гадавых у залежнасці ад сумы ўкладзеных грошай. І хоць мінімальная колькасць узносу не менш як 5.000 рублёў, работнікі агенцтва па ўпраўленню інвестыцыямі не адчайваюцца: як казаў Астап Бендэр, калі па краіне ходзяць грашовыя знакі, значыць, павінны быць і людзі, у якіх іх многа...

РІД.

ЗАРАБІЛІ НА АБАРАНКІ

ГОМЕЛЬ. (У. Пернікаў). Усім ужо абрыдлі цяжкасці, што склаліся ў Беларусі з грашовай масай. Аднак, як сведчаць факты, гэта не турбуе асобных работнікаў гандлю.

Так, у парушэнне адпаведных пастаноў урада рэспублікі і рашэння мясцовага гарвыканкома аптова-розвічны камбінат № 1 без узгаднення з банкам і ўпраўленнем гандлю закупляў сельскагаспадарчыя тавары і іншую прадукцыю за межамі Беларусі і разлічваўся наяўнымі. Толькі ў мінулым месяцы магазіны камбіната №№ 4, 12, 20, 31 і 35 прынялі ад калгаса «Расія» Адэскай вобласці 3.814 трохлітровых слоікаў віна, выплаціўшы яго прадстаўніку 469.274 рублі.

Упраўленне дзяржаўнай інспекцыі па гандлю і ахове правоў спажыўцоў пры Савеце Міністраў РБ у Гомельскай вобласці аштрафавала загадчыкаў гэтых магазінаў па тысячы рублёў кожнага. Больш суровае пакаранне чакае кіраўніка камбіната Міхаіла Бандарэнку, які знаходзіцца ў працяглай камандзіроўцы.

Як кажуць, зарабілі на абаранкі. Можа, гэта мера працвярэзіць занадта спрытных гандляроў, якія не лічацца з інтарэсамі грамадзян рэспублікі і ў імя сваіх уласных падрываюць нашу грашовую сістэму?

НА ДАРОГУ КРАДЗЯЖУ ВЫЙШЛІ МІЛІЦЫЯНЕРЫ?..

Цяпер мала каго здзівіш такімі злачынствамі, як крадзеж ці грабеж. Аднак тое, што здарылася ў Магілёве, выходзіць за звыклыя рамкі.

Двое ахоўнікаў парадку з асобнага батальёна патрульна-паставой службы «расслабіліся» пасля дзяжурства з дапамогай фінскага спірту. Натуральна, іх пацягнула на подзвігі, і яны вырашылі «абчысціць» адзін з кааператыўных кіёскаў. Прафесіянальна адключыўшы аўтаномную сігналізацыю і спрытна сарваўшы замок, наваспечаныя грабежнікі набілі ўсялякім дабром чатыры вялізныя сумкі. Прычым сп'яна нават бралі па адным чаравіку з пары — дзе тут было разглядацца. Адцягнуўшы далей здабытае, сябры вярнуліся, каб знішчыць сляды злачынства, для чаго выбралі самы дзейсны спосаб — падпальванне.

Своечасова падаспеўшыя пажарнікі здолелі ўтаймаваць агонь, а заадно затрымаць грабежнікаў у міліцэйскіх мундзірах. Ідзе следства. Ці дасць яно адказ на пытанне: чаму хлопцы, якія толькі пачынаюць свой шлях у міліцыі, пайшлі на злачынства? Няўжо фінскі спірт вінаваты?

Дарэчы, нанесены цяпер ужо былымі міліцыянерамі ўрон ацэньваецца ў 100 тысяч рублёў.

Барыс МІХЕЕЎ, БелаПАН.

У ЛЕС ПА... ХАЛАДЗІЛЬНІК

АКЦЯБРСКІ (П. Мароз). Надышоў масавы збор дароў лесу: ягад і грыбоў. Семнаццаць прыёмных пунктаў Акцябрскага райкаапнарыхтпрома актыўна вядуць іх нарыхтоўку. Сюды паступіла ўжо больш як паўтары тоны лісічак і тона чарніц.

Але цікава вось што. У залежнасці ад колькасці здадзеных дароў лесу можна набыць халадзільнікі, пыласосы, мэблю, вырабы лёгкай прамысловасці, цукар — увогуле вострадэфіцытныя тавары. Сустрэчны продаж, як зазначае дырэктар райкаапнарыхтпрома А. Грыбушанкоў, з'яўляецца найлепшым стымулам для зборшчыкаў. Такім чынам, кожны можа схадзіць у лес па... халадзільнік.

АТАКА З УЗРЫЎПАКЕТАМІ

Вадзіцель польскай фірмы міжнародных перавозак з г. Опаля разам з напарнікам праводзілі дробны рамонт аўтамабіля маркі «ДАФ» на трасе Брэст—Масква ля вёскі Шамятоўка Кобрынскага раёна, калі на іх напалі трое невядомых. Яны кінулі ў кабіну аўтамашыны некалькі ўзрыўных пакетаў, і вадзіцелі вымушаны былі адбегчы ад свайго «ДАФа». Тады злачынцы выкралі з кабіны скураную куртку, двое штаноў, два світары, гаспадарчую сумку з рэчамі, а таксама 10 долараў ЗША, 180 дойч-марак, 1000 рублёў, пасля чага рабаўнікі ўцяклі на аўтамашыне маркі ВАЗ-2106—21063 колеру слановай касці.

БелаПАН.

МЕМАРЫЯЛ ПАМЯЦІ НА МЕСЦЫ КАНЦЛАГЕРА

За чатыры кіламетры ад горада Азарычы, што на Гомельшчыне, на месцы былога фашысцкага канцэнтрацыйнага лагера адкрыты мемарыял у памяць загінуўшых вязняў.

Як вядома, гітлераўцамі сюды было сагнана да 40 тысяч жыхароў Беларусі. І калі ў сярэдзіне сакавіка 1944 года савецкія войскі вызвалілі вязняў лагера, стала вядома, што за няпоўныя два тыдні яго існавання тут загінула 10 тысяч чалавек — прыкладна па тысячы ў дзень.

Мемарыял уяўляе сабой трохметровую сімвалічную сцяну з граніту, на якой высечаны барэльефы з адлюстраваннем пакут ахвяр лагера.

Забойцы ходзяць па Зямлі

У Мінску ў чэрвені г. г. учынена забойства непаўналетніх Андрэя Ш. і Алены Б.

Устаноўлена, што 12 чэрвеня каля 15.00 Андрэй выйшаў з тралейбуса на прыпынку «Універмаг Беларусь», пасля чаго бясследна знік. Яго труп потым знайшлі.

Прыкметы хлопчыка: на выгляд 12—13 гадоў, хударлявы, валасы чорныя, даўгаватыя. Быў апрануты ў цёмна-сінюю масцерку на «маланцы», з белымі палосамі на рукавах, кашулю светла-жоўтую ў карычневую клетку, штаны сіне-шэрага колеру, туфлі цёмназялёныя.

Труп Алены Б. знойдзены 16 чэрвеня ў двары школы-інтэрната № 4 па вул. Мендзялеева, 36.

Устаноўлена, што каля 17.00 яна знаходзілася ў раёне вуліц Бумажкова і Мендзялеева.

Яе прыкметы: на выгляд 9—11 гадоў, хударлявага целаскладу, рост 130 сантыметраў, валасы русыя, прамыя, сабраныя ззаду ў пучок і павязаныя бантам ружовага колеру. Была апранута: кофтачка блакітнага колеру з рушамі па каўнерыку і на грудзях зверху ўніз; спадніца ў чырвона-сінюю клетку з белай тонкай паласой; гольфы цялеснага колеру; сандалі бэжавага колеру.

Крымінальны вышук МУС Беларусі просіць грамадзян, якія маюць хоць якую-небудзь інфармацыю, што можа садзейнічаць раскрыццю гэтых цяжкіх злачынстваў, за ўстаноўленае Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь узнагароджанне ў суме 100.000 рублёў паведаміць па тэлефонах:

27-02-21; 29-79-89; 02.

Дзеці гуляюць... «у маньяка»

АПОШНІЯ НЕКАЛЬКІ ТЫДНЯЎ ПА МІНСКУ ХОДЗЯЦЬ ЧУТКІ, ШТО Ў ГОРАДЗЕ З'ЯВІЎСЯ МАНЬЯК, ЯКІ ПАЛЮЕ НА ДЗЯЦЕЙ.

Бацькі баяцца дзяцей адпускаць на вуліцу, а ў дзіцячыя садкі з аддзелаў народнай адукацыі ідуць тэлефанаграмы з папярэджаннямі і парадамі: «не адпускаць...», «назіраць», «глядзець».

Канешне, пільнасць нікому не пашкодзіць. Але не нашкодзіць бы гэтым ажыятажам многім сем'ям, якія да гэтага часу не жылі пад страхам.

Наўрад ці з двух-трох выпадкаў трэба рабіць вывады, што ў горадзе з'явіўся вар'ят, вампір або некрафіл.

Хоць факты самі па сабе трывожныя.

16 чэрвеня ў Партызанскім раёне быў знойдзены труп задушанай 9-гадовай дзяўчынкі з прыкметамі згвалтавання.

25 чэрвеня у Цэнтральным раёне была спроба згвалтавання малалетняй дзяўчынкі. Дзіця засталося жывым, а вар'ят паспеў знікнуць.

Людзі, асабліва бацькі, абураны: «Што цяпер будзе, няўжо дзецям нельга выйсці адным пагуляць?»

— Нагляд за дзецьмі павінен быць абавязкова, хоць сістэмы рэгулярных забойстваў няма, — кажа намеснік начальніка следчага ўпраўлення пракуратуры Мінска Барыс Лягчын.

Застаецца высветліць: маньяк тут дзейнічае ці можа зусім розныя злачынцы?

З улікам спосабу злачынстваў і аб'ектаў нападзення, а таксама частаты ўчыненых згвалтаванняў, можна дапусціць, што ўсе гэтыя чорныя справы рабіў адзін крывасмок. Хоць сцвярджаць не бяруся, таму што гвалтаўнік пакуль што не арыштаваны. Гэта адна з версій.

Ці можам мы спадзявацца, што ў хуткім часе ўбачым твар ці твары забойцаў?

— Я думаю, што так, — заключае старшы саветнік юстыцыі Лягчын, — таму што да следства падключаны найбольш кваліфікаваныя супрацоўнікі. Працуе следча-аператыўная група.

— Мы яшчэ вельмі прасілі б дапамагчы нам простых грамадзян, калі яны, канешне, штосьці ведаюць пра забойцу. Можа, у іх ёсць якія-небудзь думкі наконт гэтага. Разам мы хутчэй зможам выйсці на след вар'ята.

Пакуль пракуратура з міліцыяй б'юцца ў пошуках злачынцы, дзеці ў садзіках гуляюць «у мань'яка»... Адзін з малышоў нацягвае на твар маску і ганяецца за сваімі аднагодкамі. Калі не зловіць, значыць, не пашанцавала, а калі схопіць—«я цябе з'ем».

Ім яшчэ не зразумець, што гэта за гульня. Адкуль у малалетак такія «вампірскія» забаўкі? Можа з-за таго, што зашмат ведаюць. Але час такіх гульняў канчаецца, і дзецям не хочацца жыць пад страхам.

Уладзімір ЗДАНОВІЧ.

РЭАГАВАЦЬ НА ХАБАР ТРЭБА ВУЧЫЦЦА?

Кажуць, што чуткі аб карумпіраванасці маскоўскіх чыноўнікаў пацвярджаюцца выданнем у ЗША даведніка, у якім указана, хто, колькі і за што бярэ. Прычым сумы там фігуруюць з вялікай колькасцю нулёў.

Чым плавіць хабарнікам, лепш укласці грошы ў навучанне тых, хто змагаецца з карупцыяй, — так, мабыць, вырашылі амерыканцы і ў асобе дырэктара праекта «Дэмакратычнае заканадаўства» прапанавалі Массавету практычную дапамогу, абмен інфармацыяй, распрацоўку эфектыўных методык і вучэбных праграм па прадухіленню і барацьбе з гэтым інтэрнацыянальным злом.

Спецыялісты юрыдычнага факультэта Гарвардскага універсітэта — Цэнтра злачыннага правасуддзя (якія дапамаглі ўжо некалькім краінам у развіцці антыкарупцыйных праграм), кіраўнікі паліцэйскага ўпраўлення Нью-Йорка і Бостана, спецыялісты па канфліктах інтарэсаў службовых асоб згодны навучаць дэпутатаў, супрацоўнікаў мэрыі, ГУУС і пракуратуры, як «правільна рэагаваць на хабар» (!) Пасля паўгода семінараў некалькі ўдзельнікаў (мабыць, самыя заўзятыя хабарнікі) праграмы будуць запрошаны ў адзін з гарадоў ЗША на стажыроўку.

Мал. Мікалая ДУБОВІКА.

Рыхтавалі выпуск «Розгаласа»: Аляксандр Коктыш, Анатоль Сланеўскі, Станіслаў Сулкоўскі, Ігар Шчучэнка.
Тэл. 32-44-02, 32-43-03.

«АД «РУСА-БАЛТА» ДА «МЕРСЕДЭСА»

— так называецца выстаўка міні-мадэляў айчынных і замежных аўтамабіляў, што адкрылася ў мінскім Доме прыроды (Траецкае прадмесце).

На выстаўцы, якую прапануюць увазе знатакоў і проста цікаўных калекцыянеры Аляксей Кісялёў і Сяргей Пінчанка, прадстаўлена звыш 350 мадэляў. Усяго ж у калекцыі іх налічваецца больш за тысячу. Сярод экспанатаў усе калекцыйныя маштабы аўтамабіляў. Ёсць рэкламныя экземпляры, якія вызначылі выпуск саміх машын.

Паводле слоў А. Кісялёва, усё пачалося з хобі, а цяпер гэта — амаль любоў. Унікальная калекцыя была сабрана за два дзесяцігоддзі і працягвае папаўняцца.

Наведвальнікі могуць азнаёміцца з каталогамі, у якіх прадстаўлена інфармацыя аб сувенірных мадэлях, выпушчаных той ці іншай фірмай. Выстаўка прадоўжыцца да 2 жніўня.

Аляксандр МАЛЧАНАЎ, БелаПАН.

Адпачыць бясплатна можна толькі на тым свеце

Не адкрыю Амерыкі, калі абвяшчу, што лета — лепшая пара для адпачынку. Жаночыя спадніцы робяцца карацей за блузкі, шкала тэрмометра скача ўверх хутчэй за кошт спажывецкай карзіны, а ў кватэрах застаюцца толькі «фанаты суперфільма» «Багатыя таксама плачуць», якія льюць слёзы над лёсам няшчаснай Марыяны. Нягледзячы на тое, што большасць грамадзян рэспублікі аддаюць перавагу працы і адпачынку на прыродзе, ім таксама прыходзіцца праліваць гаручыя слёзы незалежна ад месца і спосабу баўлення вольнага часу. А віной усяму не ўкусы камароў-«камікадзе», не апёкі ад промняў сонца, не шчодрыя на дэманстрацыю сваіх «філейных» і іншых частак цела беларускія нудысты, якія адмоўна дзейнічаюць на гарманальныя залозы маіх суайчыннікаў, а тая, самая знакамітая і набалелая, самая папулярная і неабходная рэч, імя якой — цэны.

Пасля гадавога карпення над чарцяжамі ў канструктарскім бюро, работы на заводскім канвееры ці стаяння за прылаўкам вы, нарэшце, атрымліваеце чарговы адпачынак і, пяшчотна пералічваючы адпускныя грошы, марыце аб Чарнаморскім ўзбярэжжы Крыма або Прыбалтыцы. Аднак вашы мары хутка разбіваюцца пры бліжэйшым азнаямленні з паслугамі турыстычных арганізацый. Самая танная пуцёўка (часцей за ўсё з пражываннем у прыватным сектары) у сонечным месцы каштуе больш за дзве тысячы рублёў, а пражыванне ў гатэлі, у залежнасці ад колькасці «зорак» на ім, можа скараціць сямейны бюджэт нават на 3—8 тысяч рублёў з чалавека. У вас тут жа ўзнікае шалёная, але праверaная ў мінулыя гады думка паехаць «дзікуном». Аднак «вундэркінды»-суседзі хутка растлумачваюць вам, што «там цяпер небяспечна», што з кожнага «дзікуна» ў Крыме бярэцца падатак у памеры 5 працэнтаў ад мінімальнай заработнай платы, а велізарныя чэргі ля бензакалонак сведчаць аб тым, што паездка ў «райскія мясціны» на ўласным аўтамабілі «пацягне» за сабой аднаго толькі бензіну на 2—3 тысячы рублёў.

Таму, хутка склікаўшы сямейны савет (з рашаючым словам цешчы), вы разам з жонкай і пяці- (шасці-, сямі-, васьмі- і г. д.) гадовым дзіцем збіраецеся кожны дзень адпачынку загараць, напрыклад, на Мінскім моры. Пасля таго як цешча пакінула вас сам-насам, пачынаецца больш дэталёвае і памяркоўнае абмеркаванне гэтага праекта, які павінен прынесці з сабой цудоўны загар, здароўе, шмат прыемных уражанняў. Вось тут і пачынаюцца сюрпрызы.

«Купальнік мне» («хачу італьянскі, закрыты») — 2 тысячы рублёў, новыя плаўкі табе («а то зноў будзеш у сямейных трусах народ пужаць») — 400—700 рублёў, які-небудзь лёгкі абутак («каб басанож не хадзіць») — 47 рублёў памнажаем на тры, «ды яшчэ галаўны ўбор малому» — 63 рублі. Доказы жонкі бясспрэчныя, але гэта яшчэ толькі пачатак.

Агульнымі намаганнямі вы ўспамінаеце, што не пашкодзіла б набыць «нашчадку» шорты, якія ў залежнасці ад месца пакупкі патрабуюць ад 160 да 1.500 рублёў, дошку плавальную (53 рублі), валейбольны і футбольны мячы (адпаведна 233—300 і 290—450 рублёў), лёгкую сукенку жонцы («пажадана імпартную») — 1.000—2.500, і майку з кароткімі рукавамі сабе — ад 55 рублёў і вышэй. Склаўшы ўсе расходы разам і адмінусаваўшы атрыманую лічбу ад сумы адпускных грошай, вы з жахам і задавальненнем бачыце, што з тысячу «драўляных» у вас яшчэ застаецца: Іх якраз павінна хапіць на пакупку ежы, «пляжнай літаратуры» і баула мінімум за 75 рублёў, куды ўсё гэта будзе складзена. Здаецца, можна адпачываць.

І тут нечакана падае голас «дзіця», просячы замест плавальнай дошкі надзіманы матрас, які роўна ў 13 разоў даражэйшы, а да яго яшчэ ласты (ад 123 да 153 рублёў), падводныя акуляры (26—37 рублёў) і лятаючую талерку, якая «адкусіць» ад сямейнага пірага смехатворную суму — 5 рублёў 50 капеек.

Зноў налятае на вас жонка, патрабуючы новае пакрывала («на пяску я ляжаць не буду») — 280 рублёў і сонечныя акуляры («прычым лепш у залатой аправе»), што безумоўна падарве бюджэт яшчэ рублёў на дзевяцьсот.

Раззлаваўшыся на жонку і «дзіця», вы загадваеце ім займацца чым пажадаюць, а самі ўжо марыце аб рыбнай лоўлі з начлегам дзе-небудзь на беразе ракі. Накапаўшы чарвякоў для нажыўкі, вы разумееце, што зусім не яны будуць адыгрываць галоўную ролю ў маючай адбыцца рыбалцы. Лёска — ад 2 да 11 рублёў, набор на вудачку — да 30, рыбацкія боты — 312 рублёў — усё гэта ўносіць сумненні ў магчымасць ажыццяўлення вашага плана. А простая палатка (5.145 грашовых адзінак) і надзіманая лодка (5—7 тысяч) амаль поўнасцю замінаюць вашаму жаданню «закінуць чарвячка».

Можна, канешне, паспрабаваць рыбацкага шчасця на спінінг, але ён «адхопіць» ад 368 і больш рублёў, ды яшчэ кожная блешня — ад 13 да 17 «сваякоў долара». У вашай галаве яскрава ўсплываюць думкі аб фінансавай перавазе рыбы, набытай у магазіне, таму ўсе адпускныя грошы складваюцца «ў панчоху» да лепшых часоў.

Такім чынам, першы дзень адпачынку ваша сям'я праводзіць так: жонка прыгатавала смачную рыбную юшку з кансерваў і цяпер глядзіць «чорт ведае якую» серыю «багатых»; «дзіця» катаецца па вуліцы на новым складным веласіпедзе (між іншым, 3.550 рублёў), а вы «рэжацеся» з суседзямі ў даміно (90 рублёў), шахматы (ад 48 да 1.000), шашкі (ад 42 і больш) ці ў карты (ад 40 да 300 ў залежнасці ад аголенасці «дам»). У вас ёсць шанц гэтак жа «цудоўна» правесці ўсё лета.

Калі вы ўсё-такі асмеліцеся правесці водпуск на ўлонні прыроды з усімі зручнасцямі, памятайце, калі ласка, аб гаручых «цэнавых» слязах, пра якія я вас папярэджваў у пачатку матэрыялу. Бо слязьмі паляпшэнню ўмоў адпачынку не дапаможаш. Ім «не вераць» не толькі ў Маскве, але і ў Мінску, і ў Крыме. Гэта бачна па цэнніках, якія вісяць на таварах для сямейнага адпачынку. Калі на поўным сур'ёзе прыняць аксіёму «сонца, паветра і вада — нашы лепшыя сябры», адразу разумееш каштоўнасць другой фразы «не май сто сяброў, а май сто рублёў». Сапраўды, цяпер за ўсё прыходзіцца плаціць. І ўсё ж — прыемнага вам адпачынку.

Станіслаў СУЛКОЎСКІ.

ЯШЧЭ АДЗІН ФОНД

Дакументы аб стварэнні беларуска-італьянскага партнёрскага фонду падпісаны некалькі дзён назад у Мінску першым намеснікам Старшыні Савета Міністраў Беларусі Міхаілам Мясніковічам і паслом Італіі ў Беларусі Джан Лука Берцінета. Фонд будзе фінансаваць праграму па ахове здароўя.

ДЫПЛАМАТЫЧНЫ КУР'ЕР

«Мы пачынаем з чыстага ліста»

Гэтыя словы належаць Надзвычайнаму і Паўнамоцнаму Паслу Паўднёва-Афрыканскай Рэспублікі ў Расіі доктару Герыту Аліўе, які з візітам знаходзіўся ў нашай рэспубліцы. І сапраўды, да апошняга часу ПАР для беларусаў была «тэра інкогніта». Ніякіх адносін з гэтай рэспублікай Беларусь не падтрымлівала.

Праграма сустрэч доктара Аліўе з афіцыяльнымі асобамі ў беларускіх міністэрствах была вельмі насычанай, але пасол усё ж знайшоў час, каб сустрэцца з журналістамі і адказаць на іх пытанні.

Гаворачы аб мэце візіту, доктар Аліўе акрэсліў яе так: знайсці магчымасці для развіцця супрацоўніцтва ў розных галінах эканомікі, культуры, адукацыі.

«Асабіста я зацікаўлены ва ўсталяванні добрых адносін з вашай рэспублікай. Для гэтага трэба ўстанавіць афіцыяльныя дыпламатычныя адносіны паміж нашымі дзяржавамі. Бо зараз, калі адышлі ў нябыт апартэід і камунізм, больш няма перашкод для развіцця сувязей»,—сказаў у час гутаркі пасол.

ПАР, як вядома, краіна з развітой прамысловасцю і сельскай гаспадаркай, што ў многім дасягнута дзякуючы энергіі тутэйшых прадпрымальнікаў і дзелавых людзей. Ці гатовы яны ўкладваць капіталы ў эканоміку нашай рэспублікі? З адказу пасла стала зразумела: пакуль што не. Чаму? У Паўднёвай Афрыцы, на жаль, увогуле вельмі мала ведаюць пра Беларусь, не гаворачы ўжо пра дакладную эканамічную інфармацыю, статыстычныя даныя і г. д. Бізнесмены ж укладваюць грошы туды, дзе чакаюць прыбытак. Але са свайго боку доктар Аліўе паабяцаў, што прыкладзе намаганні і паспрабуе пераканаць дзелавыя колы ПАР накіраваць у Беларусь дэлегацыю прадстаўнікоў, каб тыя на месцы завязалі патрэбныя сувязі з магчымымі партнёрамі.

Дарэчы, размова гэта праходзіла ў кабінеце міністра інфармацыі РБ А. Бутэвіча. Таму будзем спадзявацца, што яго ведамства таксама пастараецца наталіць інфармацыйны голад паўднёваафрыканцаў адносна Беларусі.

Леанід ЛАХМАНЕНКА.

Пастанова Прэзідыума Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь

АБ КАМІСІІ ПА ЗАБЕСПЯЧЭННЮ АДЗІНАЙ ПАЛІТЫКІ ВЫКАРЫСТАННЯ ДЗЯРЖАЎНЫХ СІМВАЛАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ ПРЫ ПРЭЗІДЫУМЕ ВЯРХОЎНАГА САВЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Прэзідыум Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе:**

1. Утварыць пры Прэзідыуме Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь Камісію па забеспячэнню адзінай палітыкі выкарыстання дзяржаўных сімвалаў Рэспублікі Беларусь (састаў камісіі прыкладаецца).

2. Асноўнымі задачамі камісіі лічыць забеспячэнне кантролю за выкарыстаннем дзяржаўных сімвалаў Рэспублікі Беларусь пры распрацоўцы дзяржаўных узнагарод рэспублікі, элементаў формы адзення вайскоўцаў, міліцыі, супрацоўнікаў мытнай службы і дзяржаўных служачых некаторых іншых міністэрстваў, ведамстваў, а таксама малых архітэктурных форм, асобных службовых дакументаў і ў іншых выпадках.

3. Прапанаваць дзяржаўным органам, арганізацыям і ўстановам прадстаўляць на заключэнне камісіі неабходныя матэрыялы па пытаннях выкарыстання дзяржаўных сімвалаў і распрацоўкі іх элементаў.

Камісія мае права запрашаць на пасяджэнні спецыялістаў і вучоных, прадстаўнікоў дзяржаўных органаў, арганізацый.

4. Пасяджэнні камісіі праводзяцца па меры неабходнасці і правамоцныя, калі на іх прысутнічае больш палавіны саставу камісіі. Усе пытанні вырашаюцца простай большасцю галасоў членаў камісіі, якія прысутнічаюць.

5. Па разглядаемых пытаннях камісія прымае рашэнні і заключэнні, якія носяць рэкамендацыйны характар і разглядаюцца адпаведнымі дзяржаўнымі органамі, арганізацыямі і ўстановамі Рэспублікі Беларусь.

Рашэнні і заключэнні камісіі падпісваюцца старшынёй камісіі, а ў адсутнасць яго — намеснікам старшыні. Пратаколы пасяджэнняў падпісваюцца сакратаром камісіі.

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь С. ШУШКЕВІЧ.

19 чэрвеня 1992 г. г. Мінск.

САСТАЎ КАМІСІІ ДЛЯ ЗАБЕСПЯЧЭННЯ АДЗІНАЙ ПАЛІТЫКІ ВЫКАРЫСТАННЯ ДЗЯРЖАЎНАЙ СІМВОЛІКІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ ПРЫ ПРЭЗІДЫУМЕ ВЯРХОЎНАГА САВЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

СТАРШЫНЯ КАМІСІІ

Трусаў Алег Анатольевіч — намеснік старшыні Камісіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь па адукацыі, культуры і захаванню гістарычнай спадчыны

НАМЕСНІК СТАРШЫНІ КАМІСІІ

Шэйман Віктар Уладзіміравіч — сакратар Камісіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь па пытаннях нацыянальнай бяспекі, абароны і барацьбы са злачыннасцю

САКРАТАР КАМІСІІ

Голубеў Валянцін Фёдаравіч — сакратар Камісіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь па міжнародных справах і знешнеэканамічных сувязях

ЧЛЕНЫ КАМІСІІ

Бартлаў Лявон Эдуардавіч — мастак, член Саюза мастакоў Рэспублікі Беларусь

Булгакаў Уладзімір Васільевіч — галоўны мастацкі кіраўнік Беларускага цэнтра мод

Грыцкевіч Анатоль Пятровіч — загадчык кафедры гісторыі Рэспублікі Беларусь і сусветнай гісторыі Беларускага інстытута культуры

Жураўлёў Мікалай Іванавіч — намеснік старшыні Камісіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь па справах ветэранаў і інвалідаў

Зданевіч Лявонцій Ульянавіч — архітэктар, член Камісіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь па адукацыі, культуры і захаванню гістарычнай спадчыны

Казлоў Вячаслаў Рыгоравіч — начальнік тылу Галоўнага ўпраўлення пагранічных войск пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь

Кісялёў Аляксандр Іванавіч — першы намеснік старшыні Вышэйшага гаспадарчага суда Рэспублікі Беларусь.

Крэчка Пётр Васільевіч — першы намеснік старшыні Дзяржаўнага мытнага камітэта Рэспублікі Беларусь

Кулік Яўген Сяргеевіч — мастак, член Саюза мастакоў Рэспублікі Беларусь

Купава Мікола Мікалаевіч — мастак, член Саюза мастакоў Рэспублікі Беларусь

Лазавікоў Іван Кандратавіч — намеснік загадчыка аддзела па пытаннях сацыяльнага і культурнага развіцця Сакратарыята Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь

Марачкін Аляксей Антонавіч — загадчык кафедры жывапісу Акадэміі мастацтваў Рэспублікі Беларусь

Падобры Мікалай Васільевіч — намеснік начальніка рэчавай службы Міністэрства абароны Рэспублікі Беларусь

Талбузін Леў Іванавіч — дацэнт кафедры дызайну Акадэміі мастацтваў Рэспублікі Беларусь

Раманюк Міхаіл Фёдаравіч — загадчык кафедры гісторыі і мастацтва Акадэміі мастацтваў Рэспублікі Беларусь

Цітоў Анатоль Кірылавіч — старшы выкладчык кафедры гісторыі Рэспублікі Беларусь і сусветнай гісторыі Беларускага інстытута культуры

Янчанкаў Віктар Васільевіч — начальнік авіяцыйна-тэхнічнай службы тылу Ваенна-паветраных сіл Рэспублікі Беларусь.

Святлана АЛЕКСІЕВІЧ

Зачараваныя смерцю

(Заканчэнне. Пачатак у №№ 134, 135).

Пад раніцу няма сіл. Гэты страшны боль у суставах. Не мог успомніць, як усё-такі называлася тая станцыя. Уяўляю, як яго выглядала: дзядуля матляецца на рамяні ў шафе для адзення... Гэта ўжо пра мяне... Не трэба было, каб дзіця гэта бачыла... Яно выратавала мяне... Закрычала... Але яно гэта бачыла... Цяпер я прыгатую пачак снатворнага, каб заснуць у сне. Вельмі падобна на інфаркт. Праўда, праследуюць думкі аб граху самазабойства, але я [illegible] атэіст. Я марыў пра рай — пра неба на зямлі, забыўшыся, што Бога няма. Але калі Бог існуе, ён мне даруе. Я быў шчырым, я пакутаваў...

З запіскі, пакінутай перад другой спробай самазабойства, якая закончылася, як ён таго хацеў, смерцю:

«...Праз некалькі гадзін я зап'ю самога сябе. Я быў салдатам, я не раз забіваў. Я забіваў, я верыў, дзеля будучыні. [illegible] Я закрываю яго сваім старым сэрцам...»

ГІСТОРЫЯ, ШТО РАСКАЗАЎ МАЛАДЫ ЧАЛАВЕК, ЯКІ ЗРАЗУМЕЎ: ЖЫЦЦЁ — БОЛЬШ ФЕЛІНІ, ЧЫМ БЕРГМАН

Аляксандр Ласковіч—21 год:

— Выбірай не я, выбірай хтосьці іншы: або памру, або не буду ведаць, што жыву. І цяпер у тым не ўпэўнены... Я не быў у Амерыцы, але мне часта здаецца: я там быў... [illegible]

Першы раз я хацеў [illegible] у сем гадоў. З-за кітайскага тазіка... Мама зварыла варэнне ў кітайскім тазіку і паставіла на табурэтку... [illegible]

— Мама, на вуліцы дождж, а ў хляве мураўі кусаюцца...

— Ідзіце! Ідзіце! Вон!!

Увечары брат пабег да суседзяў, а я зусім сур'ёзна вырашыў павесіцца. Залез у хлеў, знайшоў вяроўку... Прыйдуць бацькі, а я вішу... І тут у дзверы ўціскаецца Муська, яе зялёныя вочы ўспыхнулі ў цемры, як бенгальскія агні... Мяў-мяў... Мілая Муська! Ты пашкадавала мяне, пашкадавала... Я абняў яе, і так мы з ёю праседзелі да раніцы...

Што такое быў тата? Тата — нампаліт авіяпалка. Мы пераязджалі з аднаго ваеннага гарадка ў другі, усе яны пахлі гуталінам і танным адэкалонам «Шыпр». Так заўсёды пахла і ад майго таты.

Мне — восем гадоў, брату — дзевяць, тата вяртаецца са службы. Скрыпіць партупея, рыпяць хромавыя боты. У гэту хвіліну нам з братам ператварыцца б у невідзімак, знікнуць з яго вачэй! Тата бярэ з этажэркі «Аповесць пра сапраўднага чалавека» Барыса Палявога, у нашым доме — гэта «Ойча наш».

— Што было далей? — пачынае ён з брата.

— Ну, ён папоўз. З'еў вожыка... Заваліўся ў канаву...

— Якую яшчэ канаву?

— У варонку ад пяцітоннай бомбы, — падказваю я.

— Што? Гэта было ўчора, — уздрыгваем мы абодва ад камандзірскага голасу таты. —Сёння, значыць, не чыталі?

Круцімся вакол стала, як тры Чапліны — адзін вялікі, два маленькія: мы са спушчанымі штанамі, тата — з рэмнем. Усё ж у нас ва ўсіх кіношнае выхаванне, так? Не з кніг, а з фільмаў мы выраслі... Кніжкі, якія прыносіў у дом тата, у мяне да гэтага часу выклікаюць алергію. У мяне тэмпература падымаецца, калі я бачу ў каго-небудзь на паліцы «Аповесць пра сапраўднага чалавека». О! Тата марыў кінуць нас пад танк... Ён хацеў, каб я папрасіўся ў Афганістан... А калі б мне там адсеклі ногі, тады яго жыццё недарэмнае. Ён быў бы шчаслівы! Ён мог бы мяне расстраляць, калі б пачалася вайна і калі б я парушыў прысягу. Комплекс Тараса Бульбы... Тата належаў ідэі, ён — не чалавек. Але мяне ніяк не ўдавалася запраграміраваць на вайну... Або на шчанячую гатоўнасць заткнуць сабой дзірку ў плаціне, легчы пузам на міну... Я давіў божых каровак, на Сахаліне летам божых каровак — як пяску. Давіў іх, як усе, пакуль аднойчы не спалохаўся: чаго гэта я столькі маленькіх чырвоных трупікаў нарабіў? Муська нарадзіла неданошаных кацянят... Я іх паіў, даглядаў, з'явілася мама: «Яны што, памерлі?» І яны памерлі пасля яе слоў. Тата дарыў мне ваенныя фуражкі... Але я ніколі не хацеў быць хлопчыкам... Дзіцячы страх: хлопчыкі ўсе становяцца ваеннымі і іх забіваюць... О! Як я хацеў малочнымі зубамі ўгрызціся ў татавы хромавыя боты, біцца і кусацца. За што ён мяне — па голаму заду перад суседскім Віцькам!?

Я не народжаны для танца смерці... У мяне класічны ахіл, мне б танцаваць у балеце. Але тата служыў вялікай ідэі, ён быў часткай гэтай ідэі. Як быццам трэпанацыя чэрапа адбылася...Усе без штаноў, але з вінтоўкамі... Час змяніць жанр... Там, дзе ігралі аптымістычную трагедыю, цяпер разыгрываюць камедыю і базвік. Паўзе-паўзе, шышкі грызе... Адгадайце, хто гэта? — Аляксей Марэсьеў... Усё, што засталося ад татавай ідэі, якая ў страшнай крыві. Не людзі забівалі адзін аднаго, ідэя забівала. Ідэя — забойца... А тата? Ён бездапаможны чалавек, зусім не гатовы да старасці, таму што ў старасці трэба проста жыць. А ён сябе без той вялікай ідэі не ўяўляе... Ну, няхай бы кактусы вырошчваў ці запалкавыя карабкі збіраў!? Сядзіць ля тэлевізара: пасяджэнне парламента — левыя, правыя, мітынгі, дэманстрацыі... Тату патрэбен вораг, затоены, замаскіраваны, патрэбна барацьба, інакш жыццё не мае сэнсу, бязмэтнае. Безахвярнае! Такое жыццё тату невядомае і незразумелае. Вось мы глядзім з ім удвух тэлевізар: японскі робат ашчупвае стары кар'ер і дастае з пяску ржавую міну і адвозіць узрываць. Тата ў бясконцым неўразуменні: «Гробіць тэхніку? У нас што, асабовага саставу не хапае?». У яго свае адносіны са смерцю. Яна для яго заўсёды нечаму роўная: выратаванаму самалёту, выхапленаму з полымя калгаснаму трактару, датэрміноваму выкананню задання партыі і ўрада. Асобна ад гэтага жыццё і смерць для яго не існуюць...

Хтосьці з маладых лётчыкаў адзін раз спытаў у мяне: «Што ты, хлопчык, ведаеш пра смерць?».

Я здзівіўся. Мне здалося, што я гэта ведаў заўсёды. Прыцягненне. Страх і цікаўнасць. Хавалі хлопчыка з нашага класа — накапаў у пяску старых акопаў патроны і кінуў у вогнішча... Замест вачэй — два пятачкі... Я гэта ведаў заўсёды, я нарадзіўся ўжо з гэтым веданнем. Можа, я ўжо калісьці паміраў... Або мама, калі я яшчэ быў у ёй, сядзела ля акна і глядзела, як везлі на могілкі: чырвоную труну, жоўтую труну... Я загіпнатызаваны праблемай смерці, на працягу дня я думаю пра яе дзесяткі разоў. Напэўна таму, што я ў дзяцінстве жыў каля могілак. Смерць пахла папяроснымі «бычкамі», недаедзенымі шпротамі і гарэлкай. Гэта не абавязкова бяззубая старая з касой, а можа, гэта прыгожая дзяўчына? І я яе ўбачу...

...Васемнаццаць гадоў. Усяго хочацца: жанчын, віна, падарожжаў... Загадак, тайнаў... Я прыдумваў сабе рознае жыццё, уяўляў. І ў гэты момант цябе падлоўліваюць... Мне да гэтага часу хочацца растварыцца, знікнуць, каб нічога пра мяне не ведалі, не пакінуць ніякіх слядоў. Быць леснікам, бяспашпартным бомжам... Пастаянна навальваецца адзін і той жа сон: мяне зноў забіраюць у армію... Пераблыталі дакументы, і зноў трэба ісці служыць. Крычу, адбіваюся:

— Я ўжо служыў! Адпусціце мяне!!!

Вар'яцею! Гэта такі ж страшны сон, як майму сябру, ён ваяваў у Афганістане, сніцца, што [illegible]

— Ты павінен стаць мужчынам. А то дзяўчынкі падумаюць, што імпатэнт.

У арміі мяне будуць забіваць... Гэта я ведаў. [illegible]

...Нас вядуць на пероне... Дзяўчаты махаюць. Мамы плачуць. [illegible]

— Сорак таблетак... Спроба суіцыду... [illegible] ...Калі ... і ў ... ты з дзяўчатамі, а ты — з вінтоўкай пайшоў гуляць у вайну...

Чалавека можна запраграміраваць... Ён гэтага хоча... Аць-два! Аць-два! У нагу!! Што такое злодзей у законе? Чалавек, у якога няма рамана са смерцю, ён вырашыў свае адносіны са смерцю. Зачапі — відэлец у глотку ўваткне! Жыццё пражыта, спалена дашчэнту. Скокне, укусіць, сотня маладых мужчын разам— звяр'ё! У турме і арміі жывуць па адных законах... Бязмежжа... Запаведзь першая: ніколі не дапамагай слабаму, слабага бі ботамі па вачах. Уначы: хто рохкае, хто квакае, хто маці кліча, хто паветра псуе... Але слабага бі ботамі па галаве!

Чэхаў пісаў, што трэба кожны дзень выціскаць з сябе па кроплі раба. Але іншы раз чалавеку хочацца быць рабом, падабаецца.

Скончыць жыццё самагубствам я хацеў разоў пяць. На пяты... рашыўся... Павесіцца... Нармальна... Усе каля гэтага калісьці праходзілі... Камандзір прасіў:

— Толькі не страляйцеся. Людзей спісаць лягчэй, чым патроны.

У чалавеку ёсць вайна, вайна ўзбуджае. Мне б сказалі — будаваць гэты дом, у якім я жыву, — доўга. Сумна. А разбурыць — у два дні. Якое захапленне! Біць, ламаць! Нам гэта падабаецца. Сістэмы вяртання няма... Я баюся замкнутых прастораў... Ненавіджу сацыяльнае жыццё... Устаць—легчы! Легчы—устаць! Пачысцілі нас, памылі. Вынеслі чырвоны сцяг: «І калі я парушу гэту маю ўрачыстую прысягу, то няхай мяне напаткае суровая кара...». Уначы я ўцякаў ад бацькі, ён цэліўся ў мяне, цэліўся...

Першы ліст ад дзяўчыны... Рукі затрэсліся... Але жыццё — больш Феліні, чым Бергман. Лісты захоўваць нельга.

Праверка тумбачак:

— Бабы вашы, будуць нашы. А вам яшчэ служыць, як медным чайнікам. Нясі сваю макулатуру ва ўнітаз...

Належыць набор: брытва, аўтаручка, блакнот... Сядзіш на ўнітазе і чытаеш апошні раз ліст: «Кахаю... Цалую...».

Стаім на варце. Шэпт (хлопец быў вясковы, з Украіны):

— Ты ведаеш, што такое аргазм?

Гэта мы — з ракетамі і ядзернымі галоўкамі, якія могуць тысячы людзей забіць? І я, які хоча сябе забіць...

...Смерць падобна на каханне. У апошняе імгненне — страшныя і непрыгожыя сутаргі. Мы не здольны вярнуцца са смерці, але з кахання мы вяртаемся. І можам успомніць, як было... Вы тапіліся калі-небудзь, вас зацягваў вір? Я тапіўся... Чым больш супраціўляешся, тым менш сіл. Змірыся — і дайдзі да дна. Там ужо твой выбар: або ты хочаш памерці, або ты хочаш жыць? Хочаш жыць — прабівай неба вады, вяртайся. Але спачатку дайдзі да дна...

Я дайшоў і зразумеў: хачу жыць! Проста жыць! Я нікога не забіў, адзіны чалавек, у якога я страляў, я — сам... Толькі параніў... Там? Там ніякага святла ў канцы тунеля... І анёлаў я не бачыў... Сядзеў бацька ля чырвонай труны... Труна пустая...

Сон... Жыццё... Гэта жыццё? Або тое? Як у Мераджкоўскага? «Лишь тенью тени мы живем...»

РАСЛІНЫ І ЗДАРОЎЕ

Народныя назвы: макрэц белы, макруха, макрыца.

На Беларусі расце паўсюдна каля жылля, у агародах, садах, на сметніках, уздоўж дарог, па берагах рэк. Расліна непатрабавальная да глебы, не баіцца маразоў, гарачыні. Любіць вільготныя, кіслыя глебы.

Адна-, двухгадовая травяністая расліна вышынёю 5—10 см. Сцяблы палеглыя, да 30 см даўжыні, укарэненыя, галіністыя, пакрытыя валаскамі, якія ўтрымліваюць ваду, засмоктаную з паветра.

Расліна на сонцы здаецца шкляной з-за перапоўненых вадою сцяблінак, пасля дажджу яны праменяцца на сонцы, робяцца нібы крышталёвыя.

Цвіце з красавіка да позняй восені. Кветкі складаюцца з тонкіх белых пялёсткаў, якія нагадваюць зорачку. Бутоны зімой не адміраюць.

Жыве ад 3 да 4 тыдняў. Распаўсюджваецца зоркаўка галінкамі, якія, судакранаючыся з зямлёю, пускаюць карані. Калі зоркаўку разарваць на часткі, яна не загіне, кожны кавалачак дасць карэньчыкі для новай расліны.

Плады—каробачкі са шматлікім насеннем.

У расліне змяшчаецца шмат вітамінаў С, Е, карацін, сапаніны, інш.

Зоркаўку лічаць злосным пустазеллем. З ёю цяжка змагацца ў агародах, садах. Але не ўсе ведаюць, што гэтая расліна карысная для харчавання, аздараўлення, гаспадарства.

Зоркаўка сярэдняя

У ГАСПАДАРЧЫХ МЭТАХ з макрыцы можна атрымаць фарбавальнік салатавага колеру.

ДЛЯ ХАРЧАВАННЯ выкарыстоўваюць свежую траву макрыцы. З яе гатуюць бацвінне, салаты, пюрэ, начынкі для пірагоў.

ПРЫПРАВЫ І ЗАКУСКІ З ЗОРКАЎКАЙ

Прыправа з зоркаўкі. Траву прапусціць праз мясарубку, змяшаць з цёртым хрэнам, часнаком, дабавіць алей, воцат, старанна перамяшаць. Выкарыстоўваць у прыправах да мясных, рыбных, крупяных страў, соусаў, падліў, супоў.

200 г зоркаўкі сярэдняй, 20 г хрэну, 15 г часнаку, 25 г алею, соль, воцат па смаку.

Салата з зоркаўкі. Траву нарэзаць, дабавіць здробненыя зялёную цыбулю, бурачнік, крута зваранае яйка, пасаліць і перамяшаць. Заправіць смятанай, маянэзам або алеем. Пасыпаць кропам.

100 г зоркаўкі, 100 г бурачніку, 25 г зялёнай цыбулі, 25 г смятаны (маянэзу ці алею), соль, зяленіва кропу.

Салата з зоркаўкай. Свежую капусту нашаткаваць, расцерці з соллю драўляным таўкачыкам, дабавіць журавіны, дробна нарэзаныя яблыкі, зоркаўку, зялёную цыбулю. Перамяшаць. Заправіць смятанай, маянэзам або алеем. Пасыпаць зяленівам кропу і пятрушкі.

300 г капусты, 100 г зоркаўкі, 50 г яблыка, 30 г журавінаў, 20 г зялёнай цыбулі, 50 г смятаны (маянэзу ці алею), соль, зяленіва кропу і пятрушкі.

Салата вясенняя з зоркаўкай. Радыс, рэвень, свежыя агуркі, зялёную салату, зоркаўку і зялёную цыбулю дробна нарэзаць і перамяшаць. Заправіць смятанай, маянэзам або алеем. Пасыпаць зяленівам кропу і пятрушкі.

50 г радысу, 20 г рэвеню, 150 г агуркоў, 100 г зялёнай салаты, 100 г зоркаўкі, 30 г зялёнай цыбулі, 50 г смятаны (маянэзу або алею), соль, зяленіва кропу і пятрушкі.

Першыя стравы з зоркаўкай

Боршч з зоркаўкай. У падсоленым мясным булёне ці вадзе зварыць нарэзаныя бульбу, моркву, цыбулю, корань пятрушкі, бацвінне (моркву і цыбулю можна папярэдне спасераваць). За 3 хвіліны да гатовасці дабавіць здробненыя зоркаўку і шчаўе. Перад падачай на стол у талеркі пакласці кружочкі крута зваранага яйка, смятану, пасыпаць зяленівам кропу і пятрушкі.

500 мл булёну, 500 г бульбы, 150 г зоркаўкі, 50 г бацвіння, 25 г рэпчатай цыбулі, 100 г шчаўя, 50 г морквы, 15 г кораня пятрушкі, 1 яйка, 25 г смятаны, соль, зяленіва кропу і пятрушкі.

Суп з агародніны з зоркаўкай. У падсоленай вадзе зварыць бульбу, заправіць пасераванымі морквай, цыбуляй, коранем пятрушкі, таматным соусам, дабавіць здробненую зоркаўку, давесці да кіпення. Перад падачай на стол у талерку пакласці смятану, пасыпаць зяленівам кропу і пятрушкі.

500 г вады, 200 г бульбы, 100 г морквы, 15 г кораня пятрушкі, 50 г соусу таматнага, 150 г зоркаўкі, 50 г смятаны, соль, зяленіва кропу і пятрушкі.

Другія стравы з зоркаўкай

Начынка для пірагоў. Зоркаўку прапусціць праз мясарубку, дабавіць пасераваную цыбулю, соль, перамяшаць (можна змяшаць з морквай, зайцавай капустай, белакачаннай капустай, іншымі травамі— трыпутнікам, крапівой, дзьмухаўцом і інш.). Выкарыстоўваць для начынкі катлет, піражкоў, запяканак. На I порцыю — 20 г. начынкі.

500 г зоркаўкі, 100 г рэпчатай цыбулі, 200 г морквы, 100 г зайцавай капусты, 100 г белакачаннай капусты, па 25 г трыпутніку, крапівы, дзьмухаўца, соль па смаку.

Піражкі з зоркаўкай. З мукі, дражджэй, разведзеных у цёплым (30°) малацэ ці вадзе, солі, цукру, яек, прыпраў (па смаку) замясіць некрутое цеста. Дабавіць падагрэты маргарын ці сметанковае масла, зноў вымесіць і паставіць падыходзіць у цёплае месца. Праз 2—2,5 гадзіны цеста абціснуць, праз 40—50 хвілін абціснуць другі раз, выкласці на пасыпаны мукой стол, падзяліць на роўныя кавалачкі, сфармаваць шарыкі. Калі шарыкі падыдуць, сплюшчыць іх рукой, пакласці на сярэдзіну фарш з зоркаўкі, краі злучыць, надаць форму піражкоў. Смажыць на алеі ці пячы ў духоўцы.

400 г начынкі з зоркаўкі, 250 г алею. Для цеста: 1 кг мукі, 500 мл малака, 50 г дражджэй, 2 ст. лыжкі цукру, 150 г маргарыну ці сметанковага масла, 3 яйкі, соль, прыправы па смаку.

Зразы рыбныя з зоркаўкай. Філе рыбы без костачак прапусціць праз мясарубку, дабавіць здробненую цыбулю, яйкі, соль, чорны і пахкі перац, старанна перамяшаць. З фаршу зрабіць аладкі, на сярэдзіну кожнай пакласці начынку з зоркаўкі, сфармаваць зразы, запаніраваць у сухарах, пакласці ў глыбокую патэльню, заліць таматным соусам і запячы ў духоўцы.

500 г філе рыбы, 2 яйкі, 80 г рэпчатай цыбулі, начынка з зоркаўкі па 15—20 г на порцыю, 50 г паніровачных сухароў, 150 г таматнага соусу, соль, прыправы па смаку.

Аладкі з морквы і зоркаўкі. Моркву нарэзаць кавалачкамі і тушыць у невялікай колькасці вады з маслам, потым прапусціць праз мясарубку, змяшаць з густой маннай кашай, тварагом, зоркаўкай, яйкамі, соллю, цукрам, выкласці на змазаную маслам і пасыпаную сухарамі патэльню ці форму, паліць сметанковым маслам, пасыпаць сухарамі і запячы ў духоўцы. Перад падачай на стол змазаць смятанай.

200 г морквы, 200 г тварагу, 25 г манных круп, 100 мл вады, 4 яйкі, 100 г сухароў, 150 г смятаны, 500 г сметанковага масла, 100 г зоркаўкі, соль, цукар па смаку.

У НАРОДНАЙ МЕДЫЦЫНЕ

выкарыстоўваюць свежую расліну, кветкі, сок, сцяблы, высушанае лісце. Яны аказваюць болесуцяшальнае, жоўцягоннае, супрацьзапаленчае, раназагойвальнае, кровaспынняльнае, танізуючае дзеянне, паляпшаюць работу сэрца, абмен рэчываў.

Настой зоркаўкі. 25 г. сушанай травы настойваць у 200 мл кіпетню 4 гадзіны, працадзіць, піць па 50 мл 4 разы на дзень пры кровахарканні, гемароі, функцыянальных болях у вобласці сэрца, гепатытах, халецыстытах, тырэатаксікозе.

Настой зоркаўкі. 200—250 г травы настойваць у 1 л кіпетню 2 гадзіны. Выкарыстоўваць для ваннаў пры болях у нагах, скурных высыпках, экземе, залатусе, абмывання гнойных ран, язвы.

Адвар з зоркаўкі. 200 г. свежай травы варыць у 1 л кіпетню 10 хвілін. Выкарыстоўваць для абмывання крывацёчных, гнойных ран, язваў, пролежняў.

Сок з травы зоркаўкі падсаладзіць мёдам ці цукрам, прымаць па 1 сталовай лыжцы перад ядою 4—6 разоў на дзень пры агульнай слабасці, схудненні, авітамінозах, функцыянальных захворваннях сэрца, халецыстытах, гепатытах.

Супрацьпаказанні не выяўлены.

НАРЫХТОЎВАЮЦЬ

зоркаўку сярэднюю амаль усё лета. Сушаць у засені, пад павеццю, у добра праветраным памяшканні.

Тэрмін захоўвання травы — да 9 месяцаў.

Ніна АЛЯКСЕЙЧЫК,
Валер САНЬКО.

РАДЫЁ

10 ліпеня

12.00 — «Апоўдні». 13.00 — «У абедзенны перапынак». 14.00 — «З новых запісаў класічнай музыкі». Канцэрт. 15.15 — музычная праграма, прысвечаная калектыву Халапеніцкага масласырзавода. 16.05 — «Ад 8 да 14». Праграма для школьнікаў. 16.35 — «Ч-8». Музычны дадатак да праграмы «Актава». 17.00 — «Джазхваля». 18.00 — перадачы абласнога радыё. 19.00 — гуманітарна-інфармацыйны канал радыёстанцыі «Беларуская маладзёжная». 19.45 — «Дзень нашага жыцця». 20.05 — вячэрняя казка. 20.25 — «Вяртанне да вытокаў». 20.40 — «Машэрава, 21». Прафсаюзны веснік. 21.00 — «Спатканне з Віцебскам». Канцэрт артыстаў эстрады. 22.00 — музычная праграма. 23.10 — канцэрт з удзелам артыстаў беларускай эстрады. 0.00 — «Начны канал».

ТЭЛЕБАЧАННЕ

9 ліпеня

Беларускае тэлебачанне

14.55. Беларуская літаратура.
15.25. Фізіка.
15.55. Хімія.
16.30. Навіны
16.35. Экран дзіцячага фільма. «З кошкі ўсё і пачалося». Маст. фільм.
17.50. «Казкі-небыліцы дзеда Ягора». Мультфільм.
18.00. «Звычайнае жыццё доктара Бызава». Дак. фільм.
19.00. Абласныя навіны (Гродна).
19.10. Зачытайце маё пісьмо...
19.15. «З любоўю да зямлі». Сустрэча з выкладчыкамі і навучэнцамі Беларускай сельскагаспадарчай акадэміі ў Горках.
20.00 «Танцуе Галіна Шляпіна». Фільм-канцэрт.
20.25. Тыдзень беларускага ўрада.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.30. Творчае маладзёжнае аб'яднанне «Крок» прадстаўляе... Студыя «КІТ».
23.05. НІКа.

I канал. Астанкіна

14.00. Навіны.
14.25. «Гэта было... было...»
14.40. «Візіт дамы». Маст. фільм. 1-я серыя.
15.50. Маст. фільм для дзяцей «Ганна». 6-я серыя.
16.45. «З вамі Вівекананда».
17.00. Навіны.
17.20. ...Да 16 і старэйшым.
18.00. «Багатыя таксама плачуць». Маст. фільм.
18.45. Студыя «Палітыка» прадстаўляе. Дак. фільм М. Галдоўскай «Асколкі люстэрка». (Дзённік смутнага часу).
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. «Жонка прадаўца газы». Маст. фільм.
22.10. Фестываль «Белыя ночы ў Санкт-Пецярбургу».
23.55. «Кінатаўр» вачамі Леаніда Ярмольніка.
0.50. «Візіт дамы». Маст. фільм. 1-я серыя.

Канал «Расія»

15.00. Там-там-навіны.
15.15. У свеце жывёл.
16.00. «Візітная картка». Частка 2-я.
16.50. Т. Ін. Ка.
17.20. Калідоры ўлады.
17.50. Спявае Ігар Платонаў.
18.00. Парламенцкі веснік.
18.15. Студыя «Нотабене».
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. «Санта-Барбара». Маст. фільм.
20.20. Цырк на сцэне. «Марафон дурняў».
20.30. «Хрона». У свеце аўта- і мотаспорту.
21.00. Пятае кола.
22.00. Весткі.
22.20. З залы Канстытуцыйнага суда Расіі.
22.35. На сесіі ВС Расійскай Федэрацыі.
23.05. Пятае кола. Працяг.

10 ліпеня

Беларускае тэлебачанне

14.55. Беларуская літаратура.
15.25. Фізіка.
15.55. Хімія.
16.30. Навіны.
16.35. Педагагічны экран. Вопыт падрыхтоўкі дойлідаў у Магілёўскім будаўнічым каледжы.
17.15. «Карцінкі па-даўнейшаму», «Казка пра старое рэха», Мультфільмы.
17.30. «Падказкі на манжэтах». Карысныя парады для дзяўчынак.
18.00. «Імя адной я зоркі паўтараю». Дак. фільм.
18.25. «Жывыя струны». Фільм-канцэрт.
19.00. Абласныя навіны (Магілёў).
19.10. Наш каментарый. «Прылавачная вартасць».
19.15. Тры кіты. Мастацка-публіцыстычная праграма.
20.15. «Трывалая ніць». Вопыт аб'яднання «Хімвалакно» па захоўванню і ўмацаванню эканамічных сувязей.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. Бізнес-клуб «Партнёр» прапануе... Дабрачынны тэлеаўкцыён.
21.30. Відэасалон. «Адпетыя махляры». Маст. фільм (ЗША).
23.15. НІКа.
23.30. Міс Францыя-91. Шоу-праграма.

I канал. Астанкіна

11.20. Клуб падарожнікаў (з сурдаперакладам).
13.15. Брыдж.
13.40. Бізнес-клас.
13.55. Блакнот.
14.00. Навіны.
14.25. Падарунак меламану.
14.55. «Візіт дамы». Маст. фільм. 2-я серыя.
16.05 «Мафін і яго вясёлыя сябры». Мультфільм.
16.20. Відавочнае — неверагоднае.
17.00. Навіны.
17.25. Чалавек і закон.
17.55. ТБ-«Нява»: Хто з намі?
18.15. Дак. фільм.
18.45. «Эміль з Ленебергі». 13-я серыя «Эміль стаў героем».
19.15. Вячэрні альбом. Вершы М. Рубцова чытае А. Локцеў.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. «ВІД» прадстаўляе: «Поле цудаў», «Адпачывай», «Праграма Х», пляцоўка «Агляду».
0.20. Хенлейская рэгата. Міжнародныя спаборніцтвы. Перадача з Англіі.
0.40. «Візіт дамы». Маст. фільм. 2-я серыя.

Канал «Расія»

11.50. «Санта-Барбара». Маст. фільм.
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
15.00. Там-там-навіны.
15.15. Першы тайм.
15.30. «Калядная серэнада». Акадэмія старадаўняй музыкі.
16.15. Прастора плюс.
16.45. Т. Ін. Ка.
17.00. Адкрыты свет.
17.45. Байкальскі зарапад.
18.10. Так і жывём.
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. Залатая шпора.
20.00. Экран крымінальных паведамленняў.
20.10. Джэнтльмен-шоу.
20.40. «Рабінзанада, або Мой англійскі дзядуля». Маст. фільм.
22.00. Весткі.
22.20. З залы Канстытуцыйнага суда Расіі.
22.35. На сесіі ВС Расійскай Федэрацыі.
23.00. Вячэрні салон.

НА ДВОР'Е

9 ліпеня

Сёння ўдзень па рэспубліцы пераважна без ападкаў. Тэмпература паветра ў Гомелі, Магілёве, Віцебску, Мінску — 18—20, Гродна, Брэсце — 20—22 градусы цяпла.

У наступныя двое сутак без ападкаў. Тэмпература паветра 10 ліпеня ўначы — 8—13, удзень — 19—24, 11-га ўначы— 10—15, удзень — 21—26 градусаў цяпла.

Л. САНКЕВІЧ,
інжынер-сіноптык.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь, калектыў рэдакцыі газеты «Звязда».

Галоўны рэдактар У. НАРКЕВІЧ.

Рэдакцыйная калегія: У. АНДРЫЕВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), І. БАРАНОЎСКІ, У. ГОЙТАН, В. ЖДАНКО, Л. ЛАХМАНЕНКА, М. МІХАЕВІЧ (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. МЯСНІКОЎ, Л. РЫЖАНКОВА (намеснік галоўнага рэдактара), А. ЦІХАНОВІЧ, С. ШАЎЦОЎ.

НАШ АДРАС: 220041, гор. Мінск, праспект Ф. Скарыны, 77, рэдакцыя газеты «Звязда».
ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 32-51-05, аддзела пісьмаў — 32-04-52, 32-41-92, навін —32-60-13, даведкі па рэкламе і аб'явах —32-35-91.

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку».
Тыраж 81.098. Індэкс 63.850.
Зак. № 135.
Выходзіць 250 разоў на год.
Нумар падпісаны ў 21.00.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12